...бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Совеадэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 153 (11139) | 1966 оной июниин 29, среда | Сэн 2 мүнгэн

ТҮСЭБНАЙ ҮЛҮҮЛЭГДЭХЭ

НОЁХОН (**Телефоноор абтаба**). Энэ жэлдэ колхознай зуун жаран центнер ноохо гүрэндэ худалдаха түсэбтэй. Мүнөө үеэнь хонидоймнай ноохо хайшалалга түлөгтөө оронхой, 72 хайшатай томодхогдоhон пункт, 12 хайшатай нүүдэл агрегат үглөөнэй найман сагhаа үдэшын найма болотор хүдэлжэ байна. Томодхогдоhон пунктын ажалые зоотехник мэргэжэлтэй Гармаев Галсан хүтэлбэрилнэ. Эндэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ залуу хайшашан Цыдыпов Виктор түрүүлжэ, үдэрэйнгөө нормые 150 процент дүүргэнэ. Тэрэнhээ Доржиев Лхамажаб холо гээгдэнэгүй.

Хайшашадай ажалай дүн табан хоног бүхэндө гаргагдана. Тиихэдээ энэ болзор соо үдэрэйнгөө нормые 120 процент дүүргэгшэдтэ 3 түхэриг, дээшээ амжалта түйлагшадта 5 түхэриг шан барюулагдана.

Ноохон hайн абтажа байна. Нохошкуев Пүрбын отарын түлгэ бүхэнhөө 2,95 кг. ноохон хайшалагдажа, түсэбынь 120 процент дүүргэгдэбэ. Юндунов Хубисхалай харадаг эмэ түлгэнүүдэй толгой бүриhөөнь 3,2 килограмм ноохон абтажа, түсөбынь мүн лэ үлүүлэгдэ.

Гүрэндө худалдаха ноохонойнгоо түсэб үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжо дүүрэн бии гэжэ хэлэлгэй. Түрүүшын 90 центнер ноохон Сульфат станциhаа вагонуудта ашагдажа, ноохо угаадаг фабрикада ябуулагдаба.

В. НИКОЛАЕВ,
Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

МАНАЙ республикын промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта шэнэ юумэ үүсхэгшэд—үйлэдбэриин түрүүшүүл, манай залуушуул, ажалай баатарнууд бии. Тэдэнэр шэн габьяата хүдэлмэриин гайхамшагта үльгэр жэшээ харуулна. Шэнэ, түрүү юумэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлнэ, али бүхы хэрэгтэ үүсхэл оролдолго гаргана. Түрүүшүүл хэзээ бүхэндэ эрхим hайн үрэ дүн түйладаг заншалтай. Ажалай баатарнуудай хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл, онол арга, оньhон мэргэжэл ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, бүгэдын шадабари болгохо галшадшье, механизаторнууд, кукурузашад болон свеклошодшье олон. Ажалай эгээл дээдэ амжалта түйлажа, агуу эхэ орон доторoo алдаршаhан Социалис Ажалай Геройнуудшье манайда олошоржо байна. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар энэ жэлдэ хамта долоон баатарнуудта иимэ нэрэ зэргэ олгогдоо. Тэрэ тоодо мэнэ hаяхана Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир нүхэр Бутаков Евлампий Павлович, Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой тракторна бригадын бригадир нүхэр Челночков Пантелеймон Петрович гэгшэдтэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдобо. Иимэ ажалай баатарнуудай баян дүй дүршэлые гүнзэтыгөөр шудалжа, үйлэдбэри дээрэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэээшэ тон эхэ удхатай шанартай хэрэг ха юм.

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ —АРАДАЙ БАЯЛИГ

...гээшэ партийна болон профсоюзна организацинуудай шухалын шухала зорилго болоно.

Энэ талаар зарим аймагуудта, олохон ажахынуудта бага бэшэ юумэн хэгдэнэ. Ажал хүдэлмэриин hайн онол арганууд шэнжэлэн үзэгдэнэ, согсолон ниитэлэгдэнэ, зарим нютагуудта түрүү дүй дүршэлэй hургуули муу бэшээр хүдэлнэ, энэ асуудалаар ажалшадай дунда хөөрэлдөөн эмхидхэгдэнэ. Түрүүшүүлэй оньhон аргые ухамайлан шудалхын тулада тэдэнэй хүдэлжэ байhан ажахынуудта ажалшад хамтаараа ерэжэ, хоёр нюдөөрөө хаража, хүдэлмэритэйнь, хэрэгүүдтэйнь, бодото байдалтайнь танилсана. Иимэ хэмжээ ябуулга ехэ удха шанартай, ойлгосотой, нүлөөтэй байhанаа харуулаа. Дүй дүршэл, онол арга тухайгаа ажалай баатарай өөрөө хөөрэхыень шэхээрээ шагнахаhаа гадна, харин тэрэнэй ажаллажа байхыень нюдөөрөө харахадаа, хэhэн юумыень гараараа барижа үзэхэдөө, хүнүүд оодол гүн зүрхэндөө ухамайлан хадуужа абана бшуу. Түрүү, шэнэ юумэнтэй нигэжэ танилсахада ойлгосотой, мартагдашагүй байдаг ха юм.

Ингэжэ дэлгэрэнгыгээр танилсамаар, гүнзэгыгөөр шудалмаар түрүү дүй дүршэл, шэнэ зүйлнүүд манай колхоз, совхозуудта бии гү? Бии даа, элбэг байха. Мал ажалайшье, таряан ажалайшье, саахарай свёкло болон овощ ургуулха талааршье ехэ баян дүй дүршэлтэй, оньhон мэргэжэлтэй хүнүүд, хэдэн арбаад жэл соо таhалгаряагүй жэлhээ жэл бүхэндэ гайхамшагта амжалтануудые түйлажа байдаг хонишод, hаалишад болон тү...

Социалис Ажалай Герой Пантелеймон Петрович Челночковой тракторна бригадын хүдэлмэрые хараад үзэе. Нүхэр Челночковой бригада жэл бүхэндэ, хура бороотүй, ган гасуур сагташье ороохо таряанай элбэг баян ургаса ургуулжа шададагаараа суутай. Жэшээлхэдэ, 1962 ондо аяар 1830 гаран гектар талмай дээрэhээ гектар бүриин 22,2 центнер ороохо таряа ургуулжа абаhан байна. Тиихэдэ түсэбөөр хараалагдаhаниинь 13,9 центнер байгаа. Зарим участогууд дээрэhээ гектар бүриин 30 шахуу центнер шэниисэ ургуулдаг. Энэ бригада жэлhээ жэлдэ иимэл амжалтатайгаар ажалладаг. Ехэ ган гасуур болоhон 1965 ондошье 2460 гаран гектар газар дээрэhээ га бүриин 14,6 центнер ороохо таряа, тэрэ тоодо 17 центнер шэниисэ ургуулаа. Тиигээд ургуулhан ороохо таряанайнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн бүхыдөө колхозойхиhоо hураггүй доогуур байдаг.

Зай, ихэдээ энэ бригада хайшан гээд иимэ амжалта түйланаб, ямар тиимэ оньhон аргатайб гэhэн асуудал гарана. Түбхын түрүүндэ бригадын гэшүүд бултадаа али бүхы хүдэлмэридөө тон ехэ харюусалгатайгаар хандана. «Нэгэниинь—бултанайнгаа түлөө, бултадаа—нэгэнэйнгээ түлөө» гэhэн ёhо гурим хэзээ бүхэндэ хэлбэришэгүйгөөр баримталагдана. Ажалдаа хайша хэрэгээр хандаха, hожор hаланаар хүдэлхэ, журам эбдэхэ, годоhо гаргаха ябадал бригадада үзэгдэдэггүй. Тэдэнэр барандаа таряанайнгаа газарта мээхэйгээр хандадаг, саг соонь hайнаар элдүүрилдэг, буртаг үбhэ огто ургуулдаггүй. Тарилгаяа имагтал сортовой үрэhөөр хэдэг. Минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэ заабол хэглэдэг. Машина техникэ шадамараар, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэдэг. Жэлэй дүрбэн сагта таhалгаряагүй таряалангайнь газар дээрэ элдэб янзын хүдэлмэри агротехникын заабариин ёhоор ходо хэгдэжэ байдаг заншалтай.

Нүхэр Челночковой бригадын хүдэлмэриин дүй дүршэлынь, оньhон аргань, «нюусань иимэл даа».

Сэхыень хэлэхэдэ, энээндэ нюуса юумэн үгы ха юм даа. Тракторна бригада бүхэн иимэээр хүдэлжэ шадамаар, иимээр хүдэлхэ аргатайшье. Зүгөөр тракторна бригада бүхэнэй иимээр хүдэлдэг болохыень түйлахын тулада тэдэниие түрүү дүй дүршэлдэ hургаха, тэдэнэй дунда түрүүшүүлэй хүдэлмэриин арга метод, онол шадабариие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала. Энэ талаар республикын олохон аймагуудта, колхоз, совхозуудта дэлгэрэнгы хүдэлмэри ябуулагдана гэхын аргагүй. Энээниие лаблахын тулада гансахан жэшээ харуулая. Социалис Ажалай Герой, суута хонишон Шалсама Ламажаповна Цыремпилова hүүлэй арбан табан жэлэй турша соо жэл бүхэндэ 100 хонин бүриhөө 100 гаран хурьга, нэгэшье толгой гарзалуулангүй түлжүүлжэ байдаг гуримтай. Тэрэнэй арга метод, дүй дүршэл ехэ hонирхолтой. Тэрэнэй хүдэлмэридэ үнэхөөрөө ямаршьеб даа нэгэ «нюусахан» бии. Теэд яахадаашьеб нүхэр Цыремпиловагай хүдэлмэриин дүй дүршэл гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэгдэнэгүй, олониитын дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Нүхэр Ш. Л. Цыремпиловагай хүдэлдэг Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хонишодой түрүү дүй дүршэлэй hургуули эмхидхэгдэhэн аад, мүртэйгөөр хүдэлнэгүй. Иимэ жэшээнүүдые тоолохо болоо hаа, бусадшье аймагуудай колхоз, совхозуудта баhа бии.

Түрүү дүй дүршэл хадаа совет арадаймнай барагдашагүй ехэ баялиг гээшэ. Арадайнгаа энэ баялигые дэлгэрэнгыгээр шэнжэлэн үзэхэ, согсолон ниитэлхэ, саашадань бүри баяжуулха, үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, партийна болон профсоюзна организацинуудай хүндэтэй зорилго мүн.

Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ эршэтэйгээр ажаллажа эхилhэн Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ оронхой.

Түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн, коммунис ажалай ударник, коммунистка, токарь Александра Афанасьевна Басалай хори гаран жэлдэ ЛВРЗ-дэ хүдэлhэн намтартай. Энэ хүмнай өөрынгөө мэргэжэлые тон hайнаар шудаланхай, үдэр бүриингөө даабариие 115—125 процент дүүргэдэг. Зураг дээрэ: А. А. Басалай.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

ТЭМСЭЛ ШАНГАДАНА

Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай hаалишад эрхимээр хүдэлжэ, гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз аймаг дотороо бусад ажахынуудhаа түрүүлэн, hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 21-дэ дүүргэhэн байна. Түсэбэй ёhоор 4500 центнерэй оронда 4521 центнер худалдаад, хоёрдохи кварталай дүүрэтэр үшөө 500 центнер hү hааха гэhэн уялгатай. Колхозой 1-дэхи, 4-дэхи фермэнүүдэй hаалишад илангаяа hайнаар хүдэлбэ.

Аймагай колхоз, совхозууд июниин 29 хүрэтэр hү абаха түсэбөө дүүргэхэ зорилготой.

В. МИХАЙЛОВ.

КАЯАНhАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ХОНИШОДОЙ БАЯР

Аймаг дотор хонинoй ноохо хайшалалгые Яруунын совхоз хамагhаа түрүүн эхилhэн байна. Тус совхоздо ноохо хайшалдаг 44 машинатай 2 агрегат хүдэлнэ. Эрдэни Базаров, Антон Ворщевский гэгшэдэй харууhалдаг эрье хонидой отарада энэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана. Хони хайшалалгада бүхы дээрээ 80-яад хүн хабаадуулагданхай.

Түрүүшын мянгаад килограмм ноохон абтаад байха юм. Хонишод ноохо ехээр абажа байhандаа баяртай. Толгой бүриhөө дунда зэргээр 3,5 килограмм ноохон хайшалагдана.

Инсэнгын, Нарhатын совхозууд, «Победа», «Дружба», «Коммунизм» колхозууд ноохо хайшалалгые эхилбэ.

А. БАБУШКИН.

САБШАЛАНГАЙ ЭЗЭН

Нэгэтэ луговодуудай суглаан болоhон юм. Эндэ Түнхэнэй колхоз, совхозуудhаа олон хүн хабаадаhан байгаа. Суглаанай hүүлдэ Сырен Доржиевич Гомбоев луговодуудые дахуулаад, өөрынгөө хэжэ байhан хүдэлмэритэй танилсуулба.

Урдамнай сабшалан. Зөөгдэhэн наг шэбхэнь зай забhаргүй юм шэнги харагдана. Сырен Доржиевич бүхэли үбэлдөө морёор зөөhэн байгаа. Сугларhан луговодуудай нэгэнэй:

— Сабшалангаа хайшан гээд шэбхэлнэбта,—гээд hурахадань:

— Жэл бүри ондо ондоо участогуудые шэбхэлжэ байгшабди,—гээд нүхэр Гомбоев харюусаба. Нёдондо тэрэнэй хүтэлбэрилдэг звеногойхид даадаг сабшалан дээрээ 2 мянга шахуу тонно наг шэбхэ Зүүн-Хайрам, Охор-Шэбэр гэжэ газарта зөөhэн байгаа. Мүнөө жэлдэшье баhал энээнhээ бага бэшэ зөөгдөө. Үнгэрhэн хоёр-гурбан жэлэй туршада бүхы сабшалангынь дууhан үтэгжүүлэгдэжэ абтанхай. Энэ луговод сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргахалаа, газарайнгаа ургасые харадаг юм. Ямар участогта муу үбhэн абтанаб, тиимэ газарта жэл бүри үтэгжүүлгэ оруулжа, hайнаар уhална, үбhэ ногооной ургасые дээшэлүүлнэ.

Энэ жэлдэ нүхэр Гомбоевой звеноdo 83 гектар газар үтэг болгогдоо. Тэндэhээ га бүриин 35 центнерhээ багаа бэшэ ургаса хуряахаар шиндэнхэй. Хайшан гээд сабшалан үтэгжүүлдэг, наг шэбхэеэ яажа тараадаг тухайгаа нүхэр Гомбоев луговодуудта хөөрэжэ үгөө бэлэй.

Түрэл партиингаа майн Пленум дээрэ газар уhалалга тухай асуудал табигдахада, нүхэр Гомбоев бүрил урма зоригтойгоор ажаллажа байна. Үнгэрhэн хабар насосно станци хэрэглэжэ, сабшалангаа бүхыдэнь уhалаа, «гурба, дүрбэ дахин уhалха аргатай» бологдоо гэжэ нүхэр Гомбоев хөөрэнэ.

Түрүү луговодуудай үүсхэлээр энэ жэлдэ сабшалангай хашаа заhагдаа. Урда полидо 35 гектар газарта шугы бургааhан сэбэрлэгдээ. Тэрэнhээ гадна, нүхэр Гомбоев сабшалангай үбhэ ногоое үдхэрүүлхын тулада оролдожо ябадаг. Нёдондо Баруун бэедэ сабшалан дээрэ пырей сасагдажа, ургасань hайжаруулагдаа hэн. 18 гектар газарhаа дунда зэргээр га бүриин 30 центнер үбhэн хуряагдаа бэлэй.

Звеногойхид энэ жэлдэ үшөө 80—90 гектарта шугы бургааhа сэбэрлэжэ, сабшалангаа үргэдхэхэ зорилготой. Тиигээ hаань, Саяанай совхозой ниитын малда үшөө мянгаад центнер үбhэн нэмэжэ бэлдэгдэхэ бшуу. Нимэл хүнүүд ажахыдаа аша туhа ехээр асаржа байдаг.

hайнаар ажаллаhанайнгаа түлөө Сырен Доржиевич Гомбоев республикын мастерай нэрэ солодо хүртэнхэй. «Социалис мүрысөөнэй отличник» гэhэн тэмдэг энгэр дээрээ зүүжэ ябадаг.

Г. БУЛГУТОВ.

Зүүн Сибириин, Алас-Дурна зүгэй автоклубуудай хүтэлбэрилэгшэдэй семинар

Россин Федерациин Культурын министерствын зарлаhан автоклубуудай (нүүдэл) хүтэлбэрилэгшэдэй семинар Улаан-Үдэ городто үсэгэлдэр эхилбэ. Эндэ Хабаровскын, Приморско болон Красноярска хизаарнуудай, Амарай, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай, Тувын, Буряадай АССР-эй Соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсана.

Буряадай АССР-эй Культурын министр Ц. Б. Галданов хуряангыгаар үгэ хэлэжэ, энэ семинар-зүблөө нээбэ.

Хүдөөгэй ажалшадые, илангаяа холын hуурин газарнуудта, гүүртэ, отарануудта, бригада, фермэнүүдтэ хүдэлдэг малшад, механизаторнуудай эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха тухай ехэ хөөрэлдөөн эндэ боложо байна. Хэдэ хэдэн элидхэлнүүд, мэдээсэлнүүд хэгдээ. Алас-Дурна зүгтэ, Зүүн Сибирьтэ хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ гол шэглэл тухай нүхэр Власов (аспирант), соёл сурталай зарим асуудалнууд тухай КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда, агитациин таhагые даагша нүхэр Похосоев үгэ хэлээ.

Зэдын аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй культурын таhагые даагша нүхэр Филиппов, Шэтын областиин Агын национальна округой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой автоклубые даагша нүхэр Жалсанов гэгшэд дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Семинар хүдэлмэрэе үргэлжэлүүлhээр.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

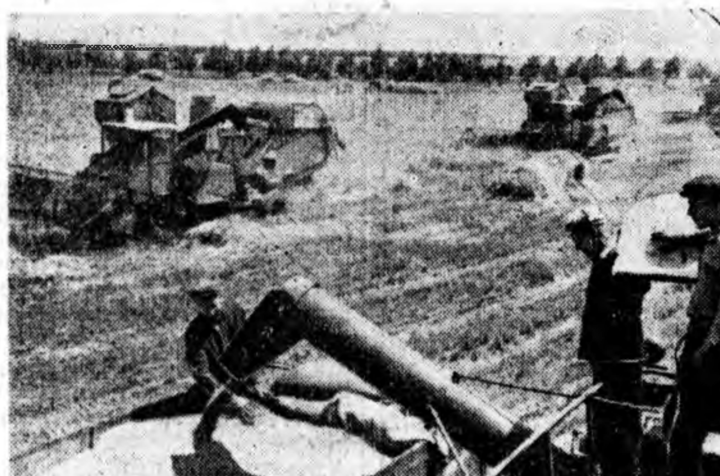

Краснодарска хизаарта сагай уларил угаа hайн. Намарай ешмээн хадаха, сохихо хүдэлмэри түлэг дундаа хэгдэжэ байнхай. Зураг дээрэ: Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо намарай ешмээн хуряалга. Гектар бүриhөө 42—45 центнер ороохон сохигдоно.

ТАСС-ай фотохронико.

Таба миллион киловатт хүсэтэй байха, дэлхэй дээрэхи тон томо Красноярска ГЭС-эй түрүүшын хоёр агрегат Совет засагай 50 жэлэй гүйсэхэ үеэр ток үгэжэ эхилхэ. Зураг дээрэ: гидроэлектростанциин барилга.

ТАСС-ай фотохронико.

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный Казахстанда

АЛМА-АТА, июниин 27. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна Секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Казахстан ошоод, хэдэн хоногто тогтобо. Эдэнэр республикын нииcлэл хотын шэнэ барилгануудаар ябаhан, Алма-Атын областьдохи тарилгын ямар байhые хаража танилсаhан байна.

Республика доторхи ажал хэрэг тухай асуудалаар Казахстанай КП-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүдтэй Казахстанай компартиин Центральна Комитедтэ хөөрэлдөө.

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный Казахстанай ниислэл хото соогуур ябаhанай hүүлдэ Кустанайн область ошожо, тэндэхи хүдөө ажахын туршалгын станциин таряалангые, «Силантьевский», «Сорочинский», Лермонтовэй нэрэмжэтэ, Докучаевай нэрэмжэтэ, «Казахстанец», «Краснопартизанский» совхозуудай, Кустанайн ба Урицка районуудай таряалангые хараа, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон механизаторнуудтай хөөрэлдөө, газар таряалан эрхилэлгын шанар hайжаруулха, буртаг үбhэнтэй тэмсэдэг химическэ зүйлнүүдые хэрэглэхэ хэмжээнүүдэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байhые, үрэhэнэй ажахын хэр эмхидхэгдэhые, ургаса хуряалгада техникын, механизаторнуудай ямар бэлэдхэлтэй байhые, хүдөө нютагуудтахи ажалшадай ажаhуудалай, культурна эрилтэ хэрэглэмжын хэр хангагдадаг байhые hонирхоо.

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный Рудный хото ошоhон, Соколовско-Сарабайска малтамалнуудые шанаржуулдаг комбинадта хүрэhэн, руднигуудые, түмэрэй үртэhэ үлэгдэл эд болгодог фабрикые хараhан байна. Элдэб малтамалнуудай промышленностиин энэ ехэ предприятиин хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигүүдтэй уулзаба. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Казахстанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев, партиин Кустанайн обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Бородин, облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. Г. Моторико гэгшэд Л. И. Брежневые, Н. В. Подгорные үдэшэжэ ябалсаа.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Канада ошобо

ОТТАВА, июниин 27. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй депутат, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци харюудаа айлшалхын тула үсэгэлдэр Оттава ерэбэ.

Франциин Президент турбина бүтээгшэдтэ айлшалаа

ЛЕНИНГРАД, июниин 27. (ТАСС). Франциин Президент Шарль де Голль, тэрэниие үдэшэжэ ябалсаhан хүнүүд совет турбина бүтээлгын ехэ центргэ— КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ металлическа заводто энэ үглөөгүүр ошоо.

Франциин Президенттэй хамта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин тус заводто ошолсобо.

Франциин Президент Петродворецтэ

ЛЕНИНГРАД, июниин 27. (ТАСС). Франциин Республикын Президент генерал Шарль де Голль мүнөөдэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай хамта Петродворецтэ ошожо хараа.

Ленгорсоведэй гүйсэдкомдо сайлалга болобо

ЛЕНИНГРАД, июниин 27. (ТАСС). Ленгорсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Я. Исаев Франциин Президент Шарль де Голлиин, тэрэнэй hамганай хүндэлэлдэ сайлалга хэбэ.

Энэ сайлалгада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин болон бусад тушаалтад хабаадаа.

Шарль де Голль Киев ошоо

КИЕВ, июниин 27. (ТАСС). Франциин Президент генерал Шарль де Голль мүнөөдэр Ленинградhаа Киев ерээ. Киевэйхид хүндэтэ айлшаниие хани халуунаар, баяртай хүхюунээр угтаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Президенттэй хамта ерэлсээ.

Мелиораци ба эрдэм наукын зорилгонууд

МОСКВА, июниин 27. (ТАСС-ай корр.). СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаан мүнөөдэр Москвадахи эрдэмтэдэй байшан соо нээгдээ. Газарай хүрьhэ шанаржуулха мелиорацида хабаатай научна гол асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ. СССР-эй Наукануудай академиин президент, академик М. В. Келдышэй үгэ хэлэлгээр академиин суглаан эхилээ.

Эрдэм, техникын талаар Ленинскэ шангуудые олгохо ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедтэ

Эрдэм, техникын талаар Ленинскэ шангуудые олгохо комитет 1967 оной Ленинскэ шанда зууршалагдаhан зохёол бүтээлнүүдые тушаан абана. Эдэниие хүргэлгын hүүлшынь болзор 1966 оной октябриин 15 гэжэ тогтоогдоо.

1966 оной октябриин 15-hаа хойшо комитедтэ ошоhон бүхы зууршалганууд 1968 оной Ленинскэ шангуудта зууршалhан зохёол бүтээлнүүдтэй хамта удаадахи сесси дээрэ харагдаха.

Энээнтэй дашарамдуулан, эрдэм болон техникын талаар Ленинскэ шангуудые олгохо комитет онсо гайхамшаг зохёол бүтээлнүүдые, тэдэнэй авторска коллективүүдые үргэн олоороо hаяар зүбшэн хэлсэжэ, дэбжүүлжэ эхилхыень, бүхы материалнуудаа бэлэн болгоhон дары комитедтэ эльгээхыень гүйжа, организацинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, научно-техническэ олониитэдэ хандана.

Ленинскэ шанда зууршалагдаhан зохёол бүтээлнүүд, тэдэниие бэлдэхэ ябадалтай холбоотой бүхы материалнууд иимэ адресаар эльгээгдэхэ зэргэтэй: **г. Москва, И-51, Неглинская улица 29/14, Комитет по Ленинским премиям в области науки и техники при Совете Министров СССР**

Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

СССР-эй профсоюзуудай спартакиада

Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойдо зорюулжа, 1967 оной январь—март соо СССР-эй профсоюзуудай убэлэй VI спартакиада үнгэргэхэ гэжэ ВЦСПС-эй Президиум тогтообо.

Физкультурын бүхы коллективүүдтэ мүрысөөнүүд болон спартакиадануудые үнгэргэхыень Спортын hайн дуранай бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна соведтэ, спортын бүлгэмүүдэй соведүүдтэ, профсоюзуудай комитедүүдтэ дурадхагдаа. Эдэ мүрысөөнүүд, спартакиадануудта хүдэлмэришэд, албахаагшад, тэдэнэй бүлын гэшүүд, hурагша залуушуул үргэн олоороо хабаадуулагдаха зэргэтэй.

Спортын бүлгэмүүдэй соведүүд ба профсоюзуудай комитедүүд санын станцинуудые, елүүрнүүдые, спортын хэрэгсэлнүүдые саг зууроар абаха пунктнуудые тогтоолгын түсэб министерствэнүүдтэй, предприятинуудай, эмхи зургаануудай, hургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта табиха ёhотой гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Россин Федерациин нютаг нютагуудта спартакиаданууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа. Түгэсхэлэй мүрысөөнүүд ерэхэ жэлэй март соо Горький хотодо—санын спортоор, трамплинhаа санаар hурэлгөөр, конькиин спортоор, фигурна халтиралгаар, хоккейгээр үнгэргэгдэхэ, харин Кабардино-Балкариин АССР-эй Терскол тосхондо—хадын санын спортоор болохо юм.

Эдэ hорёон мүрысөөнүүдтэ союзна республиканууд, Москва болон Ленинград хотонуудай суглуулагдамал командануд, РСФСР-эй нютаг нютагуудай спартакиадануудта илаhан суглуулагдамал командануд хабаадаха.

СССР-эй профсоюзуудай убэлэй VI спартакиадада бэлдэхэ, үнгэргэхэ хүдэлмэри хүтэлбэрилхын тула ВЦСПС-эй секретарь Н. Н. Романов түрүүлэгшэтэй эмхидхэлэй комитет баталагдаа.

Арадай хинагшадай нюдэн хёрхо.

МОНСОГОРШЬЕ ОРООҺО АЛДАХАГҮЙ

Түрэл партимнай, гүрэн түрымнай таһалгаряагүй анхаралай ашаар манай «Искра» колхозой экономико бүхыдөө бэхижэн, шэнэ оньһото техникээр ажахымнай зэбсэгжээ, үйлэдбэримнай улам үргэдхэгдөө. Артелиин механизаторнууд, полеводууд хагсуу хабарай болобошье һаань, 12 хоногой турша соо 5,5 мянган гектар газарта эртын тарилга эрхим шанартайгаар үнгэргөө. 100 гектарта саахарай свёкло, 2160 гектарта тэжээлэй ургамалнууд (кукуруза, хартаабха) таригдаа.

Партиингаа анхаралда харюу болгон, колхозникууднай табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гүрэндэ хүдөө ажахын продукци тушаалгаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Түсэблэгдэһэн 18 мянган центнерэй оронда 25 мянган центнер таряа, 8 мянгак центнер саахарай свёкло, 4,5 мянган центнер хартаабха энэ жэлдэ тушааха уялга абанхайбди. Мүнөө үедэ колхознай мал ажалай продукци тушааха түрүүшын хахад жэлэй түсэб сүм дүүргөө. Тиихэдээ 2363 центнер һүн, 800 центнер мяхан, 251 мянган үндэгэн тушаагдаһан байна. Хахад жэлэй дүүрэтэр үшөө 500 центнер һүн тушаагдаха, үндэгэ хуралдалгын жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ юм.

Колхозоймнай арадай хинагшад правлениин ажалда, партийна организацида ажахынгаа экономико бэхижээхэ талаар болото туһаламжа үзүүлхые оролдоно.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа, колхознай газар уһалха хүдэлмэри һаяын жэлнүүдтэ ехээр ябуулхаар хараалба. 800 гектар ой модонһоо сэбэрлэжэ тарялан болгохо, шугы бургааһанһаа 400 гектар бэлшээри, 100 гектар сабшалан сэбэрлэгдэхээр түсэблэгдэнэ. Хонхолойн голой эхиндэ сөөрэм барилга эхилхэбди. Эндэһээ мянган гекчар тарялаамнай уһалагдадаг болохо юм. Мүнөө 276 гектар намаглиг газар хатааха ажал хэгдэжэ байнхай.

Малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр абадаг болохын тула арадай хинагшад сабшалангай уһалууридa ехэхэн анхаралаа табина. Хинагшадай бүлэгэй гэшүүн нүхэр Козловой даадаг уһалагшадай звено 704 гектар сабшалан хоёр удаа уһалуулаад, мүнөө гурбадахинь захаланхай.

Колхозоймнай арадай хинагшадай бүлэг 29 хүнһөө бүридэнэ. Гадна хоёр бригададамнай арадай хинагшадай бүлэгүүд бии. Һаалиин гүүртэнүүдтэ, тракторна бригадануудта, трактор машинын мастерскойдо хинагшадай постнууд байгуулагданхай. Бүхыдөө колхоз доторнай 77 түрүү ажалшад эдэ бүлэгүүдтэ һунгагданхай.

Үйлэдбэриин бүхы участогуудые хараа соогоо байлгахаар бүлэгэй гэшүүд тарян ажалай, мал ажалай, механизациин болон ажал хүдэлмэри эмхидхэл ба түлөөһэнэй секторнуудта хубаарилланхай. Эдэ секторнуудые бүхы колхозой арадай хинагшадай бүлэгэй бюрогой гэшүүд хүтэлбэрилнэ.

Хабарай тарилгада балдахэ үедэ арадай хинагшад хэдэн дахин шалгалта хэһэн. Тиихэдээ үрэһэ сэбэрлэлгын, трактор, машина заһабарилгын шанар, тоһо түлишэ гаргашалтые наринаар шалгаа. Үрэһэ сэбэрлэлгэ апрель һара соо шалгахадаа, Баруун Хүнды гэжэ газарта 25 центнер орооһоной муугаар хадагалагдажа, ургажа эхилһые хинагшад элирүүлээ һэн. Тиигээд түргэн хэмжээ абаха эрилтэ табижа, складые даагша Козлов колхозой правлениин зүгһөө хэһээгдэһэн. Бүлэгэй гэшүүдэй дурадхалаар үрэһэнэй хартаабха мүн лэ һайнаар хадагалагдадаг болоо.

Трактор, машина заһабарилгада гол анхаралаа табяа һэмди. Бүлэгэй гэшүүдтэ түсхай участогууд даалгагдаһан. Жэшээлхэдэ, А. Коршунов сеялкэ заһабарилгын шанар шалгахаар уялгалагдажа, багаханшье дутуу дундануудай хажуугаар миин гарадаггүй байгаа. Тарилгын халуун хаһада агрегадуудай заашье байнгүй хүдэлмэрилһэндэ тэрэнэй оролдолго бии гээшэ. Тракторнуудай заһабарилга механик мэргэжэлтэй И. Калашниковай хинамжада байһан юм. Тэрэнэй нарин шалгалтын ашаар тракторнууд һаадгүйгөөр хүдэлгэгдөө. Таряа хураалгын комбайнууд үшөө апрель һарада бэлэн болгогдоо һэн.

Механизаторнуудые һурган бэлдэлгэдэ мүн лэ ехэхэн анхарал хандуулагдаа. Энэ үбэлэй туршада механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал 18 хүн дүүргэжэ гараа. Тэдэ булта тракторист, комбайнер мэргэжэлтэй болоо. Колхоз мүнөө бүхы техникэеэ хоёр халаанда хүдэлгэхэ аргагай.

Тарилгада бэлэдхэхэ үедэ арадай хинагшад тарялангай газар саг соонь һолоомонһоо сүлөөлхэ үүсхэл гаргаа һэн. Тарилгын үедэ голодоһо гаргагшадтай хинагшад эрид тэмсээ. Хоёрдохи бригадын 17 гектар газар муугаар элдүүрилэгдэһэн байжа, гэмтэ нюурнууд энэ дутуугаа заһаһан юм. Энэл бригадада 140 гектарта шэниисэ муу шанартайгаар таригдаһаниинь элирүүлэгдэжэ, голодоһо гаргагшадай хүлһөөр өөнэнь усадхагдаа.

Июнь һарын эхеэр арадай хинагшадай бүлэгэй гэшүүд колхозой мэргэжэлтэдтэй, бригадын хүтэлбэрилэгшэдтэй суг ябажа, тарилгын шанар таряанай гарасаар шалгаһан байна. 700, гектар дээрэ нарин зуруултай сеялкээр таригдаһан аад, муу шанартай байһаниинь элирээ. Шалгалтын материалнууд колхозой правлениин үзэмжэдэ үгтөө. Муу шанартайгаар таригшадта нэмэлтэ түлөөһэн үгтэхэеэ болиһон байна.

Мүнөө бидэнэр ургасын хойноһоо харууһалалгада анхаралаа табинабди. Горох, кукуруза, саахарай свёкло болон хартаабхын полинууд бөрнөйлогдонхой, ургасын гараса һайн.

Манай колхоздо наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүд урдынхиһаа ехээр хэрэглэгдэдэг болонхой. Энэ жэлэй ургасада 8547 тонно наг шэбхэ (тэрэ тоодо 3401 тонно сабшаланда), 2570 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Тарялангай ехэхэн газарта самолёдоор гирбицид хоро сасагдажа, буртаг үбһэн үгы хэгдэхэ юм. Бүхы энэ хэгдэхэ ажалай хойноһоо арадай хинагшад шалгажа байдаг. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, таряа хуряаха ехэ ажал урдамнай. Партийна организацида, колхозой правленидэ туһалха түсэб зохёогдоод, арадай хинагшадай бүлэгэй гэшүүдтэ тусхай даабари үгтэнхэй. Июлиин нэгэн болотор үбһэ хуряалгада, силос дарлгада бэлэдхэлые шалгахамнай. Үбһэ хуряалгын эхилхэдэ звено бүхэндэ хинагшадай пост байгуулагдаха. Энэ жэлдэ үбһөө тракторай шарга дээрэ һурилхөөр шиидэнхэйбди.

Таряа хуряалгын шанар, хахад һара урда тээ бэлэдхэлыень шалгахабди. Тиихэдээ орооһоной, свекло, хартаабха хуряадаг комбайнуудай хэр заһабарилагдаһые, бэшэшье хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдэй ямараар бэлдэгдэһые харахабди. Июлиин 15-һаа 20 болотор орооһо сэбэрлэхэ, хатааха машинануудай заһабарилгын шанар, хүдөөгэй стан, орооһоной гоогуудай бэлдэгдэһые үзэхэбди.

Таряа хуряалгын эхилхэлээр ажалнай бүришье ехэ болохо. Таряа хадалгын шанар, орооһо шэрэлгэ, тэрэниие зүбөөр хадагалха гэхэһээ эхилээд, хараха шалгаха юумэн олон. Тиихэдээ контрольно хадалга хэхэ, хартаабха, свёкло малтажа үзэхэбди.

Таряа хуряалгын шанар тэрэнэй ябасые хараа дээрээ сүм байлгахын тула хамаг комбайнуудай агрегадуудта, тоогууд дээрэ хиналтын постнууд байгуулагдаха, шалгалтын бүлэгүүд ябаха юм. Энеэнһээ гадна хүдөөгэй стан дээгүүр, бригадануудаар арадай хинагшадай список үлгэгдэхэ, бэшэгэй хайрсагууд хадагдаха. Дутуу дандануудай элирүүлэгдэһэн тухайда хододоо ханын газетэ, хуудаһанууд, гаргагдахаһаа гадна, сугланууд дээрэ арадай хинагшад хэһэн хүдэлмэри тухайгаа тоосожо байха юм. Хамтынгаа зөөридэ гамтайгаар хандаха, эзэн ёһоор эдлэхэ мэдэрэл колхозойнгоо гэшүүн бүхэндэ хүмүүжүүлхэ гээшэ манай ехэ уялга гэжэ бидэ тоолонобди.

Н. МЕДВЕДЕВ,
Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозой арадай хинагшадай бүлэгэй түрүүлэгшэ.

РЕДАКЦИҺАА:

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой арадай хинагшадай хүдэлмэри Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй заседани дээрэ харагдаа. Комитет энэ колхозой арадай хинагшадай бүлэгэй эдэбхитэ ажалые һайшаажа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «1966 ондо таряа хуряалга үнгэргэхэ ба хүдөө ажахын продукци бэлэдхэхэ хэмжээнүүд» гэһэн тогтоолой дүүргэлтые шалгаха хүдэлмэри ургэнөөр ябуулхыень колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын предприятинуудтахи болон бэлэдхэлэй организацинуудтахи хинагшадай бүхы бүлэгүүдтэ дурадхаад, энэ бүлэгэй түсэб тэдэндэ эльгээхэ гэжэ шиидээ.

Аймагай хиналтын комитедүүдые ба колхоз, совхозуудтахи, таряа тушаажа абаха пунктнуудай, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлнүүдэй болон бусад хүдөө ажахын зургаануудай арадай хинагшадай бүлэгүүдые «Искра» колхозой арадай хинагшадай жэшээгээр өөһэдынгөө хүдэлмэриин тодорхой түсэб табяад, тэрэнээ бэелүүлжэ эхилхыень уялгалба.

Нүхэр Медведевэй статьяе газетэдээ толилхо зуураа, арадай хинагшадай комитедүүдэй ба бүлэгүүдэй гэшүүдые энэ талаар өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые эльгээжэ байхыень редакци хүсэнэ.

Зүүн Сибирь харуулһан выставкэ

Һаяхан Ленинград хотодохи Салтыков-Щедринэй нэрэмжэтэ библиотекэ соо Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй ехэ баялигые харуулһан выставкэ нээгдэбэ. «Сибирь ба Алас-Дурна зүг мүнөөдэр» гэһэн экспозици тэндэхи арадай ажахын хүгжэлтые тон тодоор элирүүлэн харуулна. Ой модоной ба загаһанай баялиг, Яхадай алмаа тухай, буряад арадай соёл болбосорол ба ажаһуудал тухай, арадуудай хани бариһан тухай экспозици дотор хэлэгдэнэ.

Мүн тэрэ выставкэдэ ургамалай болон амитадай аймагуудай ашагта малтамалнууд тухай, коммунизм байгуулха материально-техническэ баазада Сибириин али зэргээр өөрынгөө хубитые оруулжа байһан тухай, тэндэхи агуу ехэ энергетическэ барилгануудые тодоор харуулһан материалнууд эндэ бии.

«Владимир Ильич Ленин Сибирьтэ» гэжэ выставкын нэгэ таһагынь нэрлэгдэнхэй.

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хэмжээлэшэгүй ехэ баялигуудта зорюулагдаһан энэ выставкэ ленинградайхидай, мүн аяншалагшадай анхарал татана.

М. ЛИДИНА.

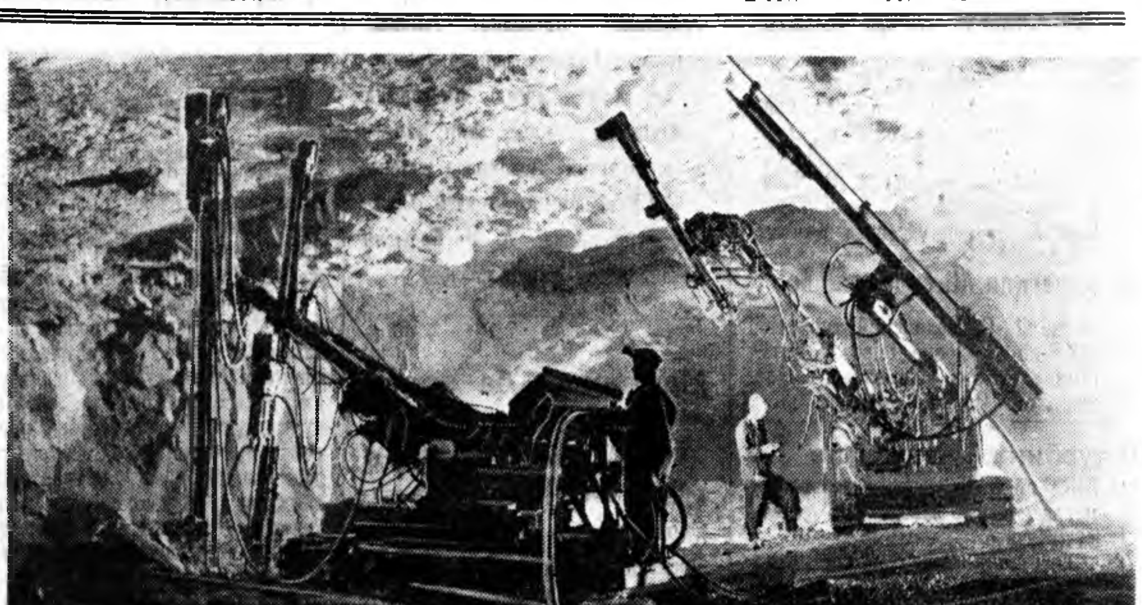

Джезказганда (Казахай ССР) — орсной зэдэй уурхайн гол бассейнүүдэй нэгэндэ № 55 шахтын түрүүшын ээлжээн нёдондо жэлэй эсэстэ ашаглалгада үгтөө һэн. Энэ хадаа бассейнэй эгээн лэ шэнэ түхэлэй шахта болоно, тиимэһээ шэнэнүүдые бариха, хуушан шахтануудыень һэльбэн шэнэдхэхэ талаар жэшээ болоно үгэхэ байна. Шэнэ табан жэлдэ Джезказгандада имагтал иимэ түхэлэй шахтанууд баригдаха юм. Зураг дээрэ: шэнэ шахтын газар дорохи участогуудай нэгэн. Эндэ самоходно кареткэнүүд хүдэлдэг.

АПН-эй фото.

Улаан-Үдын хилээмэнэй 2-дохи заводой коллектив хахад жэлэйнгээ түсэб найман хоног урид дүүргөө. Тус завод республикын хилээмэнэй заводуудай дунда хододоо түрүү һуури эзэлжэ, Улаан тугаа алдангүй ябана. Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударнигууд Людмила Абдалова, Екатерина Горшкова, Александра Варфоломеева, Анна Вишнякова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТОБШО ҺОНИН

Нооһоёо һайханаар абахые оролдоно

Гүрэндэ һайн шанартай нооһо худалдахада алишье талаараа аша ехэтэй байһаниинь элитэ. Теэд хонишодой хэды оролдоошье һаа, хабартаа, зундаа хонидой нооһондо тооһо шорой шэглэшэдэг ха юм. Илангаяа наарта дүгэ байрлаһан отарануудта нооһониинь шорөйтой байдаг.

Энэ дутагдалые яажа усадхахаб? Паарай захаар хонидоо бэлшээнгүй байхын аргагүй. Бэлшээри дуталдадаг гээшэ. Тиимэһээ энэ жэлһээ эхилжэ, тиимэ муухай нооһотой болоһон отарын хонидые хайшалалгын пунктда абаашахынгаа урда тээ Хёлго мүрэнэй эрьедэ баригдаһан хорёо соо хаажа, машинаар уһа сасажа угаахада, угаа зохид байшоо. Иигэжэ угаагдаһан хонидой нооһон сэбэрээр абтана.

Н. ЮМСУНОВ,
«Дружба» колхозой түрүүлэгшэ.

Бэшүүр.

Аттестат абаһаар...

Мүнөөнэй залуушуул эрдэм номдо һуража, бэеэ шэмэглэнэ гээшэ. «Һураһан далай, һураагүй балай» гэлсэгшэ һэмнай. Эрдэм бэлигтэй болоһон хүбүүд, басагад ёһотойл ажабайдалайнгаа харгы замда зорижо ябана.

Манай 42-дохи һургуулида 11 класс дүүргэгшэдэй вечер һая болобо. 81 һурагшад аттестат абажа гараа. Эгээл эрхимээр һураһан Галина Петушкина мүнгэн медальтайгаар дүүргэбэ. Үйлэдбэриин һуралсалтайгаар һураһан 11 классай һурагшад токарь, электрослесарь, модошо дархан гэхэ мэтын мэргэжэлтэй болонхой. Мүнөө жэлдэ аттестат абажа гараһан үхибүүдэй 18-ниинь гүйлтэ бэшэжэ, Улаан-Үдын Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-да ажаллахаяа хүсэбэ.

А. ЦВЕТКОВ,
Улаан-Үдын 42-дохи һургуулиин завуч.

ТУНГА НОГООН СОО...

☆ Сабшалан һайжаруулгын һарада «Советская Россия» колхозоорхин гурбан мянган тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ тараагаа.

☆ 200 гектар газар аммиачна селитрээр, мочевинээр үтэгжүүлэгдэ.

Һүүлшын жэлнүүдтэ Улаан-Үдын аймагай «Советская Россия» колхоздо сабшалан һайжаруулагдаха ажал орхигдошоһон юм. Сабшалан ёһотоор үтэгжүүлэгдэдэггүй, мүртэй уһалхаяашье болишоһон байгаа.

— Бороогой оробол, наг шэбхэшьегүйгөөр ногоон гарана бээ, — гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг зантай һэн.

Теэд газартаа ямараар ханданабши, тиимээр лэ өөртэшни ашаг үрээ үгэдэг шуу. Һүүлшын табан жэлэй турша соо энэ колхоз сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 10—12 центнерһээ дээшэ үбһэ абаагүй. Правлениинхидэй сабшаландаа иимээр хандадагһаа боложо малшад нэн түрүүндэ тухашардаг бэлэй. Нээрээшье хэды шэнээн мяхан, һүн, нооһон тэжээлэй дутамаг байһанһаа абтаагүй үлөө гээшэб? Хэды олон мал гарзалааб?

Энэ жэлдэ колхозой партийна организаци, правлени сабшалангаа һайжаруулха, луговодуудтаа халуун анхарал хандуулха гэһэн шиидхэбэридэ ерээ. Республика дотор сабшалан һайжаруулха һарын соносхогдоходо, колхозой луговодуудай суглаан зарлагдажа, хуушан алдуунууд эндэ хэлсэгдээ, шэнэ түсэб зорилгонууд тодорхойлогдоһон байгаа.

Суглаанай үглөөдэрынь луговодуудта, тракторнууд, наг шэбхэ гаргаха тэргэ, зэмсэгүүд үгтөө. Тиигэжэ сабшалан дээрэ халуун хүдэлмэри эхилээ һэн. Соносхогдоһон һарын турша соо механизаторнуудай туһаар луговодууд сабшалан дээрээ гурба мянган тонно наг шэбхэ гаргажа тараагаа. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ тиимэшье ехэ хүдэлмэри бэшэ гээшэ аабдаа. Теэд урда жэлнүүдтэ мянганшье тонно хүрэхэгүй наг шэбхын гаргагдадаг гээшэ һаа, мүнөө жэлдэ яһалал ехэ ажал хэгдээ гэжэ тоолоходо болоно. Энеэнһээ гадуур 200 гектар сабшалан аммиачна селитрээр үтэгжүүлэгдэжэ, 35 гектарта үтэг хэгдэһэн байна.

Үтэгэй хэды шэнээн ехэ туһатайе луговод Иван Павлович Рандин нёдондо харуулаа һэн. Үтэг хэгдэһэн газарай гектар бүриһөө 53 центнер үбһэ тэрэ хуряажа абаа юм. Мүнөө жэлдэ 35 гектар үтэгһөө адаг 1000 центнер үбһэ абахаар хараалагдана. Дээдэ Жэрэмдэ 17 гектар сабшалан бургааһанһаа сэбэрлэгдээ, нилээд ехэ талмай шулуу шохойһоо арилгагдаа.

Сабшалангаа һайнаар уһалха гээшэ үндэр баян ургаса абалгын үндэһэн. Энэ хабар һайрамай уһаар түрүүшын ээлжээндэ 352 гектар, хоёрдохидонь—250 гектар сабшалан уһалагдаа. Сабшалан дээрэ хэгдэһэн энэ хүдэлмэриин аша харюу үзэгдэхэл байха. Энэ бүхы хүдэлмэринүүд саг соогоо, эрхим һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө. Хуушанай луговодууд Иван Рандин, Виктор Китаев, Демид Воробьев гэгшэдэй даалһан сабшалан илангаяа һайнаар уһалагдадаг байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ сабшалан дээрээ үглөөнэй бүрэнхыһөө, үдэшын харанхы болотор луговодууд ажаллана. Виктор Федорович Китаевай звено тухай олон һайн юумэ хэлэлтэй. Тарилгын дүүрэхэдэ бүхы колхозуудта амаралтын үдэр соносхогдоһон юм. Тэрэ үдэр колхозой агроном Г. Бурдуковскитай Китаевай звеногой даалһан сабшалангай хажуугаар үнгэржэ ябатараа луговодуудай ажалдаа байхыень обёорбобди.

— Юундэ амарнагүй гээшэбта? Амаралтын үдэрэй соносхогдоһые дуулаагүй гээшэ гүт?

— Уһанай ерэжэ байн гэһээ юунэй манда амаралта гээшэб? — гэжэ харюу дуулдаа һэн.

Горхон гэжэ сабшалан энэ колхоздо бии. Энэ сабшалан хэдэн жэлэй туршада уһалагдахаяа болишоһон юм. Эндэхи ханааб һубагууд орхигдошоһонһоонь, сабшалан ургасашье үгэхээ болишоо. ЦК-гай майн Пленумэй болоһоной удаа Виктор Китаев колхозой түрүүлэгшэдэ ороо һэн.

— Майн Пленумэй тогтоолнуудтай танилсабаб, — гэжэ тэрэ хөөрэлдөөгөө эхилбэ. — Манай Жэрэм нютагта мелиорацяар хэхэ ажал нилээд ехэ бии гээшэ ха. Горхоной сабшалан үнинһөөл һанааем зобооно. Тэндэхи ханаабуудые заһаал һаа, ургаса үгэхэл газар даа.

Колхозой түрүүлэгшэ Михаил Калистратович Мокров луговодой энэ үгые дэмжэжэ, туһалха хүнүүдые томилбо. Тиигэжэ хэдэхэн үдэрэй үнгэрөөд байхада тэндэхи ханаабуудаар уһан дахинаа мэлмэрэн урдажа эхилээ. Горхоной сабшалан мүнөө хоёр удаа уһалагдаад байна.

Луговод Иван Павлович Рандин колхоз соогоо хүндэтэй хүн юм. Һаяхан тэрээндэ «Буряадай АССР-эй мастер-луговод» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Тэрээндэ 60 гектар сабшалан даалгагданхай. Түсэбэй ёһоор энэ талмайһаа 1200 центнер үбһэ ургуулха зэргэтэй.

— Энээнһээ ехэ үбһэн хуряагдаха бээ, — гэжэ тэрэ хөөрэдэг. — Гектар бүхэнһөө 30 центнерһээ доошо бэшэ үбһэн бэлэдхэгдэхэ байха. Энэ үбэл хабартаа хэһэн ажални хайшаа ошохо юм.

Луговод Демид Воробьев мүн лэ гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 30 центнер үбһэ абахаар шиидэнхэй. Тэрэнэй даалһан сабшалан хоёр дахин уһалагданхай, ногоонойнь гараса һайн.

Эндэхи луговодууд хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула бүхы арга хэрэглэнэ. Үбэлдөө тэдэнэр сабшалан дээрээ саһа тогтоогоо, тошон халяагаашье, наг шэбхэ тараагаа, минеральна үтэгжүүлгэ хээ. Иимэ оролдолгонуудай гаргагдахада үндэр баян ургасын абтангүй байха аргаьгүй.

— Энэ үбэл үбһэ тэжээлээр ядалдаа гээшэбди — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ М. К. Мокров хэлэнэ. — Ондоошье ажахынуудаар гүйраншалаабди, хэдэн зуугаад модонойшье газарта ошогдоо. Теэд үнтэй сэнтэй тэжээлээр ажахын өөдэлхэгүйнь эли. Луговодуудынай өөһэдынгөө сабшалан дээрэ ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл ургуулхые эрмэлзэнхэй. Ургуулхашье байха даа.

Түрүүлэгшэ найдана. Һайн гээшэ.

З. ТЭЛИН.

Аха дүү республиканuудта

КАЗАХСТАНАЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТАБАН ЖЭЛ

Ильяс ОМАРОВ,
Казахай ССР-эй Госпланай түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо

Казахстанай газар дайда 2 миллион 700 мянган дүрбэлжэн километр талмай эзэлдэг. Урда зүгтэмнай наран ехээр шарадаг, бороо шиир багаар ородог—тиимэһээ уһалалга хэрэглэнгүй байхын аргагүй. Республикын хойто нютагуудай хүрьһэн үрэжэлөөр бага бэшэ болобошье, ургамалай эдеэшэхэ сагынь бага юм. Баруун областьнуудта ходо ган гасуур болохоёо һанадаг. Республикын зүүн урда нютагууд үрэжэлтэй боори ба баян бэлшээритэй үндэр уулануудаар хүреэлэгдэнхэй. Хойто зүгэй нюдэ алдама тала нютагуудтай байхадань, харин Казахстанай түб хубида, баруун ба урда зүгүүдтэ элһэн сүл губи, тиимэшүү түхэлэй асари ехэ дайда зэнхын оршодог.

Байгаалиин, сагай уларилай, газарай хүрьһэнэй олон ондоо байһан ушар тарилгын талмайн хубаарилгые, республикын зарим районуудай хүдөө ажахын хүгжэлтын шэглэлые тодорхойлно. Бүри мүнөө газарай баялигай хахад шахууень ашаглагдадаг болонхой, нүгөөдэ хубинь(хахадһаа ехэнь) ерээдүйдэ ашаглагдаха байха.

Манай үбгэ эсэгэнэр өөрынгөө нютагай үргэн нэлэнхы хизаар дайдада нүүдэл түлюурхан ажахы эрхилдэг байһан. Иимэ экономикын үндэһөөр материальна оюун бодолой соёл болбосоролоо бии болгоһон юм. Гэхэ зуура, энэнь үйлэдбэрилгын хүсэнэй саашанхи хүгжэлтые хойшо татадаг байгаа.

Октябриин революци казахуудай байдалые үндэһөөрнь хубилгаа. Урдань гээгдэнги колониальна хизаар байһан энэ нютаг таби хүрэхэгүй жэлэй хугасаа соо хүсэн түгэлдэр промышленна үйлэдбэритэй, хүгжэнги олон һалбарита хүдөө ажахытай, сүлөөтэ ехэ гүрэн болоо. Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа эхилһэнһээ хойшо эндэхи газар тарялан Казахстанда урдань хэзээшье үзэгдөөгүй ехэ дэлисэ хэмжээтэйгээр хүгжэнэ. Хэрбээ 1940 ондо тарилгымнай талмай 7 миллион шахуу гектар, 2,5 миллион тонно орооһо тарян абтадаг байһан һаа, харин мүнөө 24,3 миллион гектарта таригдана. Бүхы дээрээ 30,4 миллион га талмайтай. 1964 ондо Казахстан 18,1 миллион тонно шэниисэ ургуулжа абаһан юм. СССР-тэ абтадаг шэниисын 100 тонно бүхэнэй 24-ниинь Казахстанай хубида хүртэнэ.

Тарилгын талмайн ба ургасын нэмэлгын хоорондо ехэ алгасалай гараһан ушар шалтагаан юуб? Энэнэй урда тээ эндэхи газар тарялан бар хүсөөр бүтээгдэдэг байгаа. Мүнөө байдалынь үндэһөөрөө хубиланхай. Республикын газар тарялангые, бүхы хүдөө ажахые бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга нүхэсэлнүүд бии болгогдоо. Шэнэ газарнуудта 300 шэнэ совхоз тогтоогдоо, болбосон тосхонууд бии болоо, таряа хадагалдаг ехэ складууд, элеваторнууд, малай байранууд, заһабари хэхэ баазанууд баригдаа. Эндэхи хүдөө ажахы оньһон нарин техникээр зэбсэгжэгдэнхэй. Казахстанай поли дээрэ шагтагалдаг машинануудтай 200 мянга гаран трактор, 100 мянга шахуу комбайн, 116,8 мянган автомашина ба бусад олон техникэ хүдэлнэ. Республикын хүдөө ажахыда хүдэлмэрилдэг хүн бүхэндэ дунда жэшээгээр 22 механическа мориной хүсэн хүртэнэ. Энэмнай орон доторхи дундуур хэмжээнһээ гурба дахин ехэ болоно. Хойто районуудтахи уларилай хэсүү шэрүүн байдаг дээрэһээнь шэнэ газарай районуудта техникэ илангаяа олоор хэрэглэгдэдэг. Тарялангай гол хүдэлмэри тон богонихон болзор соо: тарилга—10, хуряалга—20 үдэрэй туршада дүүргэгдэхэ ёһотой.

Энэ табан жэл соо республикын хүдөө ажахы техникээр бүри олон болохо байха. Энэмнай хүдөө ажахыгаа хүсэн түгэсөөр хүгжөөлгын шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Орооһо тарянай ажахые нютагуудай байдалда тааралдуулан, эрдэм ухаанай заабариин үндэһөөр эрхилхэ гээшэ баһа нэгэ шухала арга нүхэсэл болоно. Энэ талаарнь абабал, республика доторнай горитой юумэн хэгдэжэ байнхай: хүрьһэнэй картанууд, нютаг нютагай байгаалиин ба уларилай онсо илгаае хараада абаһан агротехническэ заабаринууд зохёогдоо, шэнэ газарай эрилтэдэ таарахаар машинанууд бии болгогдоо, үшөө зохеогдоно, шэниисын ба бусад орооһото ургамалнуудай үрэһэнэй ямар районда тааража байһаниинь тодорхойлогдоо.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ хэрэгтэ химиин улам ехэ үүргэ дүүргэдэг болоно байна. Республикын урда зүгтэ, Каратаугай хадануудта, фосфоридой айхабтар ехэ баялиг олдоод, ашаглалгада оруулагдажа байнхай. Казахстан минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ ехэ бааза болохо. 1970 ондо манай республика 2,2 миллион тонно тиимэ үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбтэй. Саашадаа Каратау нютаг гансашье Казахстанай бэшэ, мүн бүхы Дунда Азиин ба Баруун Сибириин хүдөө ажахые фосфатна үтэгжүүлгэнүүдээр хангадаг болохо юм.

Урдань бүртаг үбһэнүүд тарилгада ехэ хохидол ушаруулдаг байһан. Мүнөө тэдэниие үгы хэхын түлөө үрэ ехэтэй тэмсэл эмхидхэгдэнэ.

Газараа уһалһанай ашаар ургаса улам дээшэлүүлхэ аргатай болоно байнабди. Уһалалга минеральна үтэгжүүлгэ хоёрые тааруулан хэрэглэбэл, элбэг баян аад, сагай уларилһаа дулдыдахагүй тогтууритай ургаса абтаха. Мүнөө Казахстанда 1.280 мянган гектар уһанай газар бии. 1970 он болотор энэмнай үшөө 300 мянган гектараар нэмэхэ хараалаамжатай. Түсэбтэ табан жэлэй турша соо, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, уһалагдадаг газарайнгаа талмайе бүри ехээр үргэдхэхэ арга нүхэсэл бии болгогдохо. Республикын урда областьнуудта, Аму-Дарья мүрэнэй дундуурхи ба алагаархи нютагуудта, тэрэшэлэн Казахстанай ниислэл хото—Алма-Атаһаа холо бэшэ, уһа ехэтэй Или мүрэн дээрэ уһалууриин асари ехэ түхеэрэлгэнүүд баригдажа байна. Тэндэхи Капчагайн гидростанциин хаалта 1847 дүрбэлжэн километр талмайтай далай тогтоожо, Или мүрэн шадарай 400 мянган гектар хуурай талые уһалха арга олгохо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилһээр 25 жэлдэ

ЗОНОЙ ТҮЛӨӨ ЗОБОЖО, БАЯСАЖА...

«Врач болоорой, тиигээд улад зон соо нэгэ хүдөө нютагта ажаһуугаарай»... Иигэжэ эсэгынгээ гэрээд захяае бөелүүлжэ, Нирмал Чоутхи өөр тухайгаа, бүлэ тухайгаа һанахашье сүлөөгүй хүбиингаа аза таланһаа арсажа, энэдхэг оронойнгоо юрын, үгытэй ядуу хүн зондо үнэн сэхээр алба хэнэ...

Далерий Павлович Намсараевта тиимэ захяа хэлэгдээгүй һэн. Өөрынгөө дураар мэргэжэлээ шэлээ. Ахын Сорог нютагта эрдэм бэшэгтэй хүнүүд хургаар даража тооломоор үсөөн һэн. Тиимэһээл гү даа, зон олондоо гөгээрэл тараахаһаа ондоо һайхан хэрэг үгы гэжэ ойлгоһон арбан зургаатай хүбүүн 1937 ондо Улаан-Үдын багшанарай училищида орожо һураба. Һүүлээрнь Бэшүүрэй, Түнхэнэй аймагуудта багшалаа.

Долоон жэлэй һургуулиин директор сэрэгэй албанда ошохол наһандаа ошоо бэлэй. Харата дайн... Тиихэдэ, 1941 ондо, Н. В. Шорсын нэрэмжэтэ Ленинградай сэрэгэй-медицинскэ һургуули Намсараевай намтарта шэнэ хуудаһа нэмэжэ, наһандаа алба хэхэ хэрэгэйнь харгы эхилээ һэн. Тиихэдэ дайнай үедэ эмшэд өхэл хэрэгтэй байгаа бшуу.

Дайсанай Москвагай хажууһаа нэгэ бага баруулжаа хаягдаад байбашье, үшөө тон хүсэтэй, галзууржа байха үедэ залуу хүбүүн дайн гээшэ юун бэ гэжэ хоёр нюдөөрөө хараа бэлэй. Ай, хөорхы, хэды шуһан адхарааб. Үхэл гээшэ эндэ хайша шэнги хүнэй наһа хиргажа байгаа. Үхэлтэй тэмсэхэ тэгшэ бэшэ, аюултай тэмсэлдэ санротын сэрэгшэд, тэрэ тоодо фельдшер Намсараев, оролсогшо һэн. Взводой командир һэн тула байлдаанай газарһаа шархатаһан хүнүүдые гаргахаяа түүлган мүндэр доро хэды мүлхеэб? Днепр хүрэтэр, Вислэ хүрэтэр мүлхеэ. Тэдэ мүрнүүдые гаталалганда санитарна албаяа һайнаар эмхидхэһэнэйнгээ түлөө «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай II шатын» ордендо, «Улаан Одоной» ордендо хүртөө. Эдэмнай Эхэ ороной ехэ шагнал ха юм даа.

Теэд дайн ганса орден, медаляар бэшэ, мүн үхэлэй һомоор, ээллэһэн сагта шархаар шагнадаг.

...Нэгэ хүнгэн шарха абаад, тэнхэжэ хүл дээрээ бодоһоор ахалагша лейтенант дахин лэ дайнай гал дүлэн худар ороо һэн. Орлов—Курск шадар ямар дайнай бөлоһониинь мэдээжэ.

...Добтолгодо ороһон сэрэгшэдэй хойноһоо санрото ябажа мэдэбэ. Тугаархан анхэ мэндэ энеэжэ ябаһан хүнүүдэй мунсаар сохюулһан мэтэ унашоод, арай голтой зобожо, туһа хүлеэжэ хэбтэхэнь ямаршье хайратай һэм. Далера нэгэ сэрэгшын шархые ябууд боогоод, нюурган дээрээ хэбтүүлжэ, шэрэжэ мэдэбэ. Хотогор хобоогоор үнгэрхэ гэхэдэ, тэгшэ тала. Бомбын, снарядай тэһэрһэн лэ нүхэнүүд байна. Олон үхибүүдэй өшхэрэлдэжэ наадаһан мэтэ шууяһаар минэнүүд ерэжэ тэһэрнэ, тобшонууд һииганан ниилэнэ. Гэнтэ... тэрэл мунса өөр дээрэнь буушаба. Хүл дээрэнь...

—Тиигээд лэ олон госпиталёор ябажа, жалһээ үлэсэ эмшэлүүлээд, таягаар ябадаг болоходоо дайнай инвалид гэһэн саарһагай хүн харижа ерээ һэм — гэжэ Далерий Павлович зугаална.

Бэеынгээ гэмгүй һайжархада, 1947 ондо Сорогой, һүүлдэнь Боксооной пунктнуудта фельдшерээр хүдэлбэ.

1950 ондо Түнхэндэ эльгээгдэжэ, Жэмһэгэй фельдшерско-акушерскэ пунктые даагшаар хоёр жэл хүдэлбэ. Эгээл эндэ эрдэм һургуулим үшөөл бага байна даа гэжэ, саашадаа һурахые шиидээ. Гэр бүлэ, дүрбэн багашуул байхаш. Теэд эмшэнэй һургуулида заочноор һуража болодоггүй ха юм.

Һанаһанаал хүсэлдүүлдэг эрид зантай Далерий Павловичай Эрхүүгэй мединститутда ошоходо, буруушааха хүнүүд буруушаабашье, хорихо хүн байгаагүй. Нээрээшье, хүнгэн бэшэ һэн. Теэд эмшэлгын бүхы оньһон нюуса ойлгохо хүсэл, шанга зориг хоёрынь али бүхы бэрхэшээлнүүдые дабуулаа. Иимэ хүсэл, иимэ зориггүй һаа, эмшэн болохонь хэсүүшэг даа.

Тиигэжэ зургаан жэл һуража ерээд, түрэл Жэмһэгтэ һая нээгдэһэн участково больницын главна врачаар томилогдоо һэн. Райкомой болон аймгүйсэдкомой хүндэлэлэй грамота тэрэнэй һайнаар хүдэлһэнэй гэршэ.

Гэбэшье, 1960 ондо Шэтын областиин Дульдаргын аймагта һайн дураараа ошожо, тэндэ туберкулез усадхаха талаар айхабтар ашатай туһатай ажал хэжэ, баһал шагналда хүртэбэ.

Далерий Павлович һанаагаа амардаггүй халуун зүрхэтэй хүн. Нэгэ газарта туһа хүргэбэб гэхэдээ гү, али шэнэ юумэ, шэнэ бэдэрилтэнүүдые хэжэ, ондоо газар ерэдэг юм хаш.

Мүнөө Хэрэнэй больницын главна врачай эмшэлгын талаар орлогшын тушаал даана. Тиигээд рентгендэ хараха гол ажалтай. Үбшэ зүбөөр элирүүлхэ, танихаһаа хүнэй элүүр энхын, ами наһанай саашанхи хуби заяан аргагүй дулдыдадаг юм.

Рентген. Телевизорэй экран соо мэтэ хүнэй бэе нэбтэ харагдажа байна. Зүрхэн элихэн агшана, һунана. Теэд бэшэ бэень нэн бүдэхи сагаан. Һурамгай нюдэн лэ эндэ уушханай соохорложо харлаһые обёорхо.

— Бэеэ түргэн эмшэлүүлэгты даа. Удааржа болохогүй,— гэжэ харанхы соо байһан хүндэ Далерий Павловичай хандаһан намдуу аад, хурса хоолой дуулдана.

Тэрэ хүн врачай зүбшэлөөр ябажа, эдэгээ һаа, эмшэдтээ нэн түрүүн Далерий Павловичта баясхалан хүргэжэ ябахал. Тиимэ баясхалан хүргэһэн амаршалганууд хэдо ерэжэ байдаг.

...Үни удаан наймаашанаар хүдэлжэ хүлөө үбдэдэг болоһон Шойнхор Ошоров гэгшэ найман жэлэй урда тээ Далерий Павловичта хандаа һэн. Тиихэдээ институдай һүүлдэ һая хүдэлжэ байһан врач артери руу эмээр тарихаа арга түрүүшынхеэ аймаг дотор хэргэлээ бэлэй. Шуһа, һудаһанай үбшые мүнөөшье тоотой газарта иимэ аргаар эмшэлдэг.

Багшынгаа, профессор Петровой зааһаниие бүхөөр хадуужа ерэһэн врач энээнииень хэрэг дээрэ заабол туршаха гэжэ шиидэһэн юм. Иимэ аргаар эмшэлгэ мүнөө Намсараевай өөрынь габьяа гэжэ тоолоходо болохоор.

Тэрэ Шойнхор Ошоров эмшэлүүлһэнһээ хойшо оройдоо хүлөө үбдэхээ болёоб, гол таһа үбшэмни арилаа гэжэ баясажа ябадаг.

Врач хүн ганса эмшэлхэ бэшэ, мүн хүнтэй налархай зөөлөөр, тиихэ мүртөө эрилтэ ехэтэйгээр хөөрэлдэжэ, үргэн ниитэдэ медицинын эрдэм тараахын тула зоной урда үгэ хэлэжэ шадаха зэргэтэй. Далерий Павловичта али алинайшье шанар шэнжэ бии. Тиимэһээл улад зондоо хүндэтэй.

Далерий Павловичтай хөөрэлдэжэ һуухадаа юундэшьеб инаг дуранай түлөө гэһэн Энэдхэгэй кинофильмын гол герой Нирмал Чоутхи эзэлүүдгүй һанаандам оробо. Юугээрээшьеб даа адли шэнги байба.

Ганса үндэр тэгшэ бэеэрээ бэшэ, ганса этигэл дүүрэн энэрхы урин аад, эрилтэ ехэтэй, бодолгото болоһон нюдөөрөө бэшэ, үгы даа, өөр тухайгаа мартажа, «ёһотойб» гэһэн богонихон үгэ мэдээд, энэ ёһо заншалаа баримталан зоной түлөө зобожо, зоной баяраар баясажа ябадагаараа адли гэжэ һананаб. Эмшэдэй хуби заяан иимэл даа. Тэрэнэй нэгэн Далерий Павлович Намасараевай гаталһан ехэ зам, хэжэ байһан ехэ хэрэг энээндэ гэршэ.

Л. ТАПХАЕВ.

ЗУРАГЛАЛ

Ямашье бэрхэшээлдэ мүхадэггүй, хатуу зоригтой хүнүүдые харахадаа, атаархангүй яахабши. Иимэ хүнүүд хэдышье ехэ уйдхар зоболонгой хүсэтэ долгиндо нэрбэгдэһэн байбашье, ээльхэлдээ наратай, нюдэндөө галтай зандаа үлэдэг байна. Тэдэнэр хаанашье ябахадаа, шог эугаа, хүхюун омог, энеэдэ, наада дэлгэжэ, хэнэйшье эльгэ зүрхэн соо ажабайдалай залиршагүй ошо гэрэл бадараадаг. Зүгөөр, баяр, зориг түгэлдэр иимэ хүнүүд заримдаа гэнтэ гүнзэгыгөөр бөдолгото боложо һанаа алдаад, дабажа гараһан наһанайнгаа хүшэр хүндэ харгы замай түүхые үнгэрһэн сагай сэнхир холын унаар cooһоо урдамнай ухашалан һэргээдэг.

Иимэ баян ажабайдалай намтартай, ямаршье хүшэр хүндэ бэрхэшээл дабажа гараха хабатай, зоригтой хүнүүдэй тоодо Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын слесарь Степан Афанасьевич Дружляк гэгшэ оролсоно.

—Эх, ши мэдэнэгүйш даа, нүхэрни. Энэ наһандаа юун гэһэн уйдхар зоболонтой ушараабиб! — гээд тэрэ намда нэгэтэ үнгэрһэн сагые дурсаа һэн.—Тама гээшые үзөөл бэлэйб даа. Хархис дайсанай һабарта орожо, хариин газарта богоол шэнгеэр баһуулжа, сохюулжа байһанаа мүнөө һанахадам, сэдьхэлни тэнсэдэггүй. Хадхууртай түмэр утаһан, модоной хибэдэһэтэй холижо бариһан хилээмэнэй зүһэм нюдэндэмни харагдаһандал боложо, нюрга руумни хүйтэ даалган шэшэрүүлнэ!

...1942 оной хабар. Кондуктор Степан Дружлягай ажалладаг түмэр харгын Купянек гэдэг станци фашистнуудай снарядуудай шэхэ дулиирмэ тэһэрээн соо гурбадахи

ЭРЭЛХЭГ ХҮНЭЙ ШЭН ЗОРИГ

сүүдхэеэ доһолон һандаржа, гал түймэртэ абтанхай. Депо болон станциин али болохо барилгануудшатажа, хэмхарэн унана. Манай сэрэгшэд үсэд шангаар тулалдан, Валуйск хүрэтэр яаралтайгаар сухарина. Сэрэгшэдэй һүүлшын эшелондо Дружлягай һуужа мордохотой хамта, шунахай дайсад станциие булимтаран ээлжэ, автомат болон пулемедуудаар вагонуудые хайра гамгүй буудажа эхилнэ.

Хуреалэлгын урьхаһаа арай шамай мултарһан эшелоной перегон дээрэ гаража, манай сэрэгшэдэй амяа даран байтар, агаарһаа немецкэ самолёдууд добтолжо, забда залигүй бомбонуудые шэдэбэ. Удаан болонгүй баатарлигаар тэмсэһэн сэрэгшэдэй эшелон харгыһаа халин хүмэрибэ. Ган түмэрэй ханхинаан гэмтэһэн хүнүүдэй ёолоон хоёр хүдхарба.

Плен! Тамын газар эхилбэ. Фашис нохосууд совет хүнүүдые жэрхэштэй муухайгаар доромжолжо, эхилбэ. Амиды мэндэ ябаһанай түлөө, зүһэм хилээмэ жэжалһанай түлөө, агаараар амилжа байһанай түлөө манай сэрэгшэдэй нюрган руу шуһата түмэр, ташуур минаанууд өшхэрбэ.

Хархис дайсадай һабар соо хайшан гэжэ амидаран байһан тухайгаа, гитлеровецүүдэй зэрлиг муухай аашые, Розенберг лагериин үхэлтэ түрмын хүреэе Степан Афанасьевич хэзээшье мартахагүй, хэзээшье хэрзэгы хүйтөөр үзэн ядаха. Үбдэг дээрэ һүгэдөөгүйнгөө түлөөдэ галзуу фашистнуудта толгой руугаа дэбһүүлээ, шүдэеэ бута сохюулаа. Тамын газарһаа зугадажа, поляк арадай тэмсэлшэдтэй нэгэдээгүй һаа, Степан Афанасьевич Дружляк заатагүй буудуулжа алуулха байгаа. Зүгөөр эрэлхэг совет сэрэгшын шэн зориг далан аюул дабажа гараа.

Дайнай эхилһээр хорин табан жэл үнгэрбэ. Степан Афанасьевич жара наһа гүйсэнхэй. Теэд тэрэниие мүнөө яашье үбгэрөө гэхын аргагүй. Хүнгэн сарюун, соггой хүхюун зандаа.

Степан Афанасьевич Дружлягай уруу дуруу ябахые хэзээшье харахагүйш. Теэд тэрэ юуншье гэжэ гажарха, уйдахаб даа. Үри хүүгэдынь хүнэй зэргэдэ үни хүрөө. Гурбан томо хүбүүдтэй, нэгэ басагатай. Анатолий—Северо-Донецкын заводой цехэй начальник, Владимир—тэндэхи мастер, Геннадий — Совет Армиин сэрэгшэ, Валентина—дунда һургуули дүүргэжэ байһан һурагша. Өөрөө Степан Афанасьевч—аппаратна цехэй эгээн хүндэтэ, эгээн эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн. Ушар иимэһээ тэрэ Улаан-Үдэ станциин стрелочнигээр хүдэлдэг нүхэр Любовь Петровнатаяа энхэ амгалан зол жаргалаа эдлэн һуужа, дэлхэй дээрэ дайн дажар дахяад хэзээшье бү үзэгдэг, огторгой тэнгэри ходо наратай сэлмэг байһай гэжэ гүн зүрхэнһөө сэдьхэн юрөөнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй аппаратна цехэй слесарь Степан Афанасьевич Дружляк.

В. КАТОГОЙ фототекст.

Уран зохёолой булан

ҺОРЬБО МЭНГЭ ХОЁР

(РАССКАЗ)

— Үнэхөөрөө тэрэшни шинии хүбүүн гээшэ аа гү, харыш урдаһаань, шинии түһөө биил бшуу даа: хамарынь, нюдэниинь,— гээд, томо мантагар шэл аяга сооси пивэеэ салгидхан байжа, гелогрейкэтэй наһажаал хүн ута хара пальтотой, халзан толгойтой таби гарамгайшаг наһанай хүндэ шэбэнэн һагад дуугарна.

Городой бани соохи уйтан коридор харанхышаг. Нэгэ нэгэ кружка пивэ абаад, уурал бааяжа һууһан эдэ хоёр хүнһөө холо бэшэхэнэ, столой хажууда нэгэ шэл лимонад уужа байһан үндэр бата бэетэй, үдхэн хара үһэеэ ербытэр гэдэргэнь һамнаһан хорёод тухай наһанай хүбүүе, мүнөөхи хоёр хирэ хирэ болоод лэ хулгай нюдөөрөө шэртэсэгээнэ.

— Зай, нүхэр, бишни ябааб, ажалдаа хожомдохоо байнаб... Ябаарай, ороорой, — гээд телогрейкэтэй хүн түргэн хара сүүмхэеэ абажа, шурд гарашаба.

Ута хара пальтотой хүн тэрэ залуу хүбүүн тээшэ хараһан зандаа пивэеэ аалияар балгана. Хүйтэн энэ ундантай хамта досоонь урданайнь ябадал үлхэлдэн орожо, зүрхэн соохи шарха дээрэнь гашуудалай хүндэ дуһалнууд сэхэ оножо дуһалба.

Мүнөөхи залуу хүбүүн ундаяа уужа дүүргэһээр, ялагар сагаан аршуул нюуртаа халта халта хүргэжэ, шляпаяа үмдөөд, гарахаа ябатараа, хойноһоонь хүнэй нюдэнэй ошоной харбажа байһые мэдэржэ, гэдэргээ хараба. Хурса тодоор ялалзаһан, һүлэмхишэг, бага үһатанги хоёр нюдэдэй харасанууд агшам зуурахана мүргэлдөөд, залуугай хараса диилэбэ хэбэртэй, харин һүлэмхихэн хараса дары унтаран халтирба.

«Тиимэ даа, мүнөө эгсэ хоритой боложо ябана. Тиихэдэ би хорин юһэтэйдөө, дайнай һүүлээр ерэ ерэһээр Катитай гэрлээ һэм. Жэл болоод Сережа гараа. Энэмнай 1946 он»...—гэжэ Бадма Баирович бууралтаһан халзан толгойгоо альгаараа аршан һууна.

Банида орожо һуухадаа, Соктоев хажуудаа һууһан энэ гарагша залуу хүбүүе нюдөөрөө зөөлэхэнөөр хаража:

— Залуу нүхэр, нюргаа үрэлсэе, барил даа,—гээд бихоодхоёо һарбайба.

Хүбүүн шурд бодожо, балсантай, шандааһатай шанга гараар улайтарнь үрэжэ байтараа, гэнтэ зогсошобо.

— Эсэшэбэ гүш?

— Үгы... Эндэтнай томо... һорьбо... һорьбо...

— Аа... дайнай үеын хойшолон гээшэ даа.

Хүбүүн гэнтэ һуларжа, бихоодхыень таз руунь хэжэрхёод, һууридаа ошожо һуугаад, бодолгото болон яаралгүйгөөр угаажа оробо.

— Асар даа, хүбүүн, бишни үрөөд үгэһүү,—гээд, Соктоев тэрэ залуу хүбүүнэй нюргаа угаажа ядажа һуухадань, бихоодхыень абаба.

Үргэн хүжэгэр, ута нюргыень хөөһэтүүлэн үрөөд, таз соо бихоодхыень хэжэ, уһаар аршахадань, хүбүүнэй зүүн дала доро хашагай зэргэ хара мэнгэ харагдашоо һэн.

«Хоёртойһоо эхилээд зургаатай болоторнь банида дахуулжа ябааб. Бүри багадань булеэн уһатай таз соо һуулгажа, гартань наадан барюулаадхихада бархирхаа болишодог бэлэй. Уһан соо һууха угаа дуратай юм агша һэн. Мүнөө юун гээшэб. Алда үргэн сээжэ, шулуун шэнги хатуу бэе. Одоол зураг шэнги гоё хүбүүн болоо байна даа. Энэ 15 жэл соо дайда дэлхэй байна гэжэ зайгаад, яһаяа хаяхаяа ерэһэн яндан гөзүүли ганса намайе Кати мүнөө харахашьегүй юм ааб даа. Эды олон жэл соо һохор сагаае эльгээгээгүй ябаһан аад, мүнөө ямар нюураараа ошохобши. Катя мүнөө багша. Дээдэ һургуули заочно дүүргөө. Мүнөө болотор хадамда гараагүй. Дүшэн зургаатай»... гэхэшэлэн бодолгото боложо, Бадма Баирович хүндэршэһэн бэеэ даажа бодохо тэнхээгүй болошоод һуужал һууна.

Хүрин улаан шарайтай, хүхюутэй энеэдэтэй хүнүүд хажуугаарнь обоорoлдоно.

— Сережа, ерэ даа наашаа, уһа ууя,— гэһэн абяае дуулахадаа, Соктоев залд гэжэ хараба.

Зохидхоноор хубсалһан еэмсэгэр, хөө харахан нюдэтэй, дүрбэтэй табатайхан хүбүүхэн залуу абадаа гүйжэ ошоод аһашаба. Хөөюулан хөөрэлдэжэ, энеэлдэжэ байгаад, шэлтэй уһа хубаалдажа уунад.

Бадма Баирович ёолоһондол адли абяа гараад, арай гэжэ тэмгэрэн бодожо, доошоо хараһаар гадаашаа гараба. Тэрэнэй доро һоо шагаажа, нюдэ руунь хараа һаа, уһан тобшонуудай өөрөө дуһалжа ябаһые заатагүй обёорхоор байгаа һэн.

Вл. ЛУБСАНОВ.

Уһалууриин түхеэрэлгэнүүдэй баригдажа дүүрэхэдэнь, Казахстан барайгар тарилгаар орон доторхи гол районуудай нэгэн болохо. Мүнөө жэлдээ 91 мянган тонно барайгар ургуулжа абахабди. Табан жэлэй һүүл тээшэ энэ тоо 285 мянган тонно хүрэтэр нэмэхэ байха. Тэрэшэлэн техническэ, тоһолиг ургамалнуудые, хартаабха, овощ ба үрэ, жэмэсүүдые бүри ехээр таридаг болохобди. Хлопок, саахарай свёкло, тамхи, наран сэсэг ургуулгада саад сэсэрлиг ба виноградай тарилгада ехэ анхарал хандуулагдаха. Гэхэ зуура, Казахстанай газар таряалангай гол зүйлынь орооһо тараан, түрүүшын ээлжээндэ хабарай шэниисэ байһаараа үлэхэ.

Орооһо таряа ургуулан абалгын дундуур хэмжээн табан жэл соо 19.8 миллион тонно болохо. 1970 ондо Казахстан 21—22 миллион тонно орооһо таряа ургуулха гэжэ КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдээр хараалагданхай.

Ургуулжа абтадаг орооһо тарянай бүри ехэ хэмжээтэй болоходо, хүдөө ажахын бусад һалбаринуудай, түбхын түрүүн мал ажалай хүгжэлтэдэ һайнаар нүлөөлхэнь лабтай. Мүнөө Казахстан жэл бүри: 1,3 миллион тонно (бүхы Союз доторхиин 8 процент) мяха, 3,2 миллион тонно һүү үйлэдбэрилэн абана. Бүхы Союз доторхи үйлэдбэрилгэдэ манай республикын эзэлдэг хубитэ хэмжээн: нооһоной талаар—22 процент. Каракулиин буржагар арһанай талаар—31 процент болоно.

Хонин ажал — Казахстанай мал ажалай тон шухала һалбари. Мүнөө республика доторнай 30 миллион толгой хони, ямаа бии. 1970 ондо элэнэй тоо 40 миллион толгой болохоор хараалагдана. Энэнэй тула бэлшээриин асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй. Казахстанда 165 миллион гектар бэлшээри бии. Теэд уһаар хангагдаһан 96 миллион гектар элдүүриин газар мал ажалда мүнөөдөө хэрэглэгдэжэ болохо байна. Бусад бэлшээринүүд уһагүй сүл тала болоно. Тэндэ мал бэлшээхын аргагүй.

«Су жок жерде, омирде жок» («Уһанай барагдаһан газарта, ажабайдалшье барагдадаг») гэжэ эртэ урда сагай казагууд хэлсэдэг байһан. Мүнөөнэй казах зон тэрээниие үлэ мэдэг хубилгаад, иигэжэ хэлэдэг болонхой: «Су бар жарде, омирде бар» («Уһанай байһан газарта, ажабайдалшье дэлгэрхэ». Найруулгын талаар лэ илгаатай болобошье, үнэндөө энэ шэнэ оньһон үгэ бодото байдалда хүнүүдэй бүри эдэбхитэйгээр хандадаг болоһые элирхэйлэн харуулна. Сүл губиһаа нэлэнхы ехэ бэлшээринүүдые булаян абажа тэдэнээ уһа шиигээр ханганабди. Жэшээлэн хэлэбэл, ерэхэ табан жэлэй турша соо сүл талын бэлшээри байһан үшөө 38 миллион гектар газарые уһаар хангаха зорилго табигданхай. Сүл губи газарые ашаглаха дүй дүршэлтэй болоходоо, «Сүл тала бүхэн ерээдүйн хуби заяатай юм» гэдэг урданай араб оньһон үгын мэргэн байһанда үнэншэнхэйбди.

Хото хүдөө хоёрой ажабайдалай хэм хэмжээе улам ойротуулха асуудалда энэ табан жэл соо онсо анхарал хандуулагдаха. Республикын хүдөө ажахыда һомолхоор хараалагдаһан 6,5 миллиард түхэригэй 1 миллиард 270 миллион түхэригынь гэр байрын барилгада зорюулагдаха. Тиимэ болохолоороо, 1 миллион 500 гара мянган хүнүүд гэхэ гү, али, тайлбарилан хэлэбэл, хүдөө зоной дүрбэнэй нэгэниинь болбосон шэнэ байрануудта орохо байна. Һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудые хүгжөөлгэдэ 50.8 миллион түхэриг һомологдоно. Энэмнай хүдөө нютагуудтахи хүүгэдэй саадууд, ялинуудта 100 мянга шахуу һуури нэмэжэ үгэхэ гэһэн удхатай. Һүүлэй жэлнүүдтэ Казахстанай хүдөө нютагуудаар олон һургуули, больница ба клубууд баригдаа. Һургуулиин наһанай үхибүүн бүхэн нютагтаа дунда эрдэм шудалха аргатай болонхой.

Эхилээд байгааша табан жэлэй турша соо хүдөө зоной баян дэлгэр байдал гансашье ниитын фондынуудай нэмэһэнһээ бэшэ, мүн ажалай бүтээсын дээшэлһэнһээ, салин хүлһэнэй нэмэһэнһээ уламжалан бүри һайжарха болоно. Материальна урмашуулгын ёһо гуримай зүбөөр бэелүүлэгдэбэл, ямар үрэ дүнгэй гараха байһые Чикментын областиин «Тимурский» совхоздо һаяхан харааб. Залуухан хүбүүн, ахалагша хонишон Айтбек Мусаевай толгойлдог бригада 9 гүүртэтэй юм. Эндэхи хонишод бултадаа баһал залуунууд. Эдэнэр болбосон һаруул байшангууд дотор байдаг, сүлөөтэй сагтаа телевизор харадаг, радиоприемнигуудые хэрэглэдэг.

Мусаевтай хамта хүдэлдэг һамганайнь салин хүлһые тоолоод үзөөбди. Тиихэдэ тэдэнэр һара бүри 600 гаран түхэриг олодог байба. Хурьгадые түлжүүлһэнэй түлөө үбгэ һамган хоёрой абаһан нэмэлтэ түлөөһэн тэрэ тоодо ороногүй. Нёдондо жэл Мусаевай бүлэ нэмэлтэ түлөөһэндэ 63 хурьга (гэхэ гү, али тэрэнэй мүнгэ) абаһан. Энээнһээ гадна, хубиин ажахытай байна бшуу. Бусад хонишодынь үлэ мэдэг бага салин абаа. Казахстанай хонишод барандаа Мусаевай бригадынхид шэнги ехэ түлөөһэ мүнөөдөө абадаггүйнь элитэ. Тиигэбэшье, иимэ олзо хүн бүхэн олохо аргатай гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа «хүн бүхэнһөө шадабариинь зэргээр, хүн бүхэндэ хэһэн ажалайнь зэргээр» гэдэг социализмын үндэһэн хуулиин бодото дээрээ хэрэглэгдэжэ байһанай гэршэ болоно. Гэхэ зуура, Мусаевай бригада гансааран лэ иимэ гэжэ хэлэбэл, буруу болохо бэлэй. Энээн шэнги бригаданууд республика доторнай нилээд олон ойрын жэлнүүдтэ бүри олон болохо.

Табан жэлэй түсэбэй түсэблэлгэ дотор хараада абтаһан ушарнууд тухай хэлэхэ зуураа, тон шухала нэгэ зүйл тухай, манай республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ дэбжээхэ, шэнэ, залуур газар элдүүрилхэ, сүл губинуудые ашаглаха хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн хүсэн тухай хэлэнгүй үнгэрхэ аргамгүй. Советскэ Союзай аха дүү арадуудай агууехэ хани барисаан тухай. бүхы союзна республикануудай зүгһөө Казахстанда үзүүлэгдэдэг асари ехэ туһаламжа тухай хэлэгдэнэ. Энэ түрэе бүрин, үргэдэн ургажа байгаа харилсан туһалалсалга Казахстанай арадай ажахын, тэрэ тоодо хүдөө ажахын хүгжэн һалбарха ябадал хангаа, хангажа байна, хангахашье байха.

(АПН).

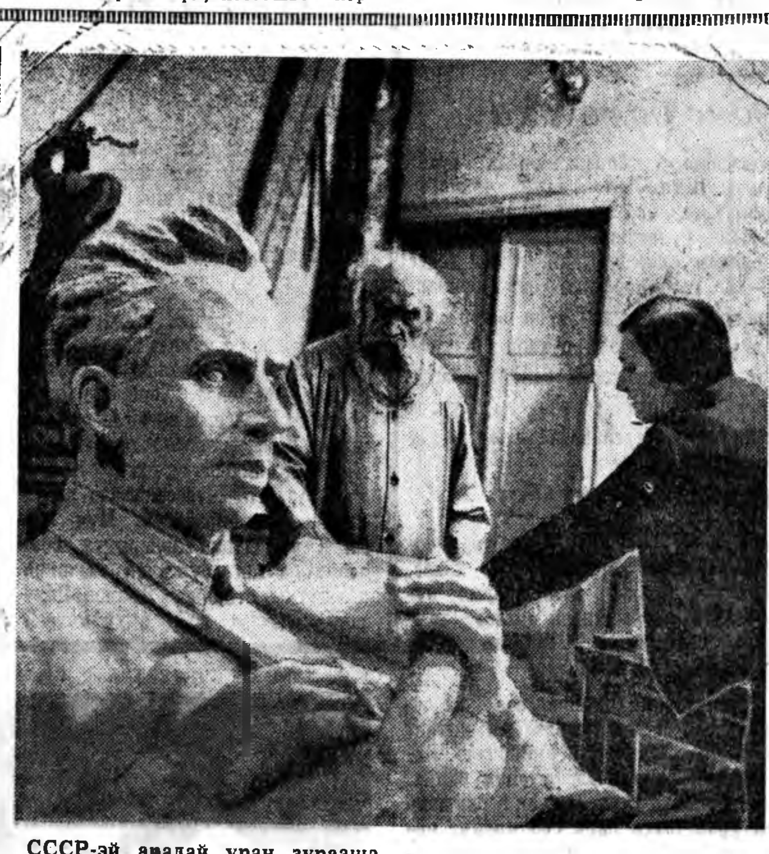

СССР-эй арадай уран зурааша скульптор Ленинскэ шангай лауреат С. Т. Коненков Николай Островскиин бюстые шабараар хэжэ дүүргэбэ. Залуушуулай дурладаг уран зохёолшо «Булад яажа хатуужааб» гэжэ романайнь түрүүшынхеэ хэблэгдэһэн номыень асаржа үгэхэ үедэ харуулагдаһан байна. Аргада орохогүй хүндэ үбшэндэ дайрагдажа сүхэрэһэн Н. Островский дахяад жагсаалда зогсоһоноо мэдэрһэн байгаа. Тиигэжэ уран хурса үгэнь тэрэнэй зэбсэгынь болоһон байгаа бшуу. Н. А. Островскиин Москвадахи музейн директор удаан саг соо байһан (уран зохёолшын һамган Раиса Порфирьевна Островская, мүн музейн хүдэлмэрилэгшэд скульпторта айлшалһан байха юм. Тэдэнэр гайхамшагта скульпторай шэнэ һонирхолтой зохёолыень хараһан байгаа. Зураг дээрэ: Н. А. Островскиин скульптурын дэргэдэ Р. Островская тэрэнэй автор хоёр байна.

АПН-эй фото.

Ц. БАДМАЕВ

СЭЛЭНГЫН ЭРЬЕДЭ

Эдир басаганай
нюдэнэй мүнгэн дуһалдал,
Элдин Сэлэнгэ
тунгалаг аршаан
уһатай бэлэй.
Нюурынь мүнөө
нура нуутагар,
хубиланхай.
Нюуха юумэгүй,
танихын аргагүй,
хирэтэнхэй,
Угалза эрьеэрнь
үрдилдэн фабрика заводууд
Уһынь хэрэглээд,
хаяна ашадань
угаадаһаа.
Түрэһэн эхынгээ
нюурта угаадаһа адхаһан а
Тухайлхаа яанаб
тархитай юумэ һаа,
угайдаһаа.
Сэнгүй хайратай,
мүнгэ зөөреэр хэмжэшэгүй
Сээртэй юумэеэ
сахиха нангин уялгамнай.
Сэлэнгэ мүрэн.
газарай габа руу
ородог бэшэ,
Сэржэмтэ уһаарнь
амиды байдаг Байгалнай.
Аржан таряан
далайдал ургана эрьеэрнь,
Алтаран тамарна
хоморой загаһад һүрэглэн.
Сэлгээхэн Сэлэнгэ
болитороо бидэндэ
ажаллаг лэ,
Сэбэрхэн шэгээрээ
коммунизмда
миралзан хүрэг лэ!
Эрьен хаража,
эхэ мүрэнөө сэбэрлэе.
Эрьедэнь ерэжэ,
мүнхынь уһанһаа хүртэхэм.
Сэлэнгэ голой
улам саашадаа
булангиртабал,
Сэхынь хэлэе,
һэшхэл шараймнай хиртэхэ.

Монголдо арадай революциин болоhоор 45 жэлэй ойдо

ГЭГЭЭТЭ—ТҮҮХЭТЭ НЮТАГ

ҮРГЭН ЗЭДЫН хойморто, үлзы hайхан газарта Гэгээтэ гэжэ нютаг оршоно. Мүнөө энэ нютагта Агуухэ Ленинэй нэрые алдаршуулhан баян дэлгэр байдалтай колхоз хүгжэжэ байнхай. Гэгээтэ нютагай арад зон өөрынгөө ажахын бадаралта хүгжэлтэдэ баясхаhаа гадна, аха дүү, хүршэ монгол арадай эрхэ сүлөө, зол жаргал олохо хэрэгтэнь туhа үзүүлhэн түрэл нютагаараа омогорхоно. Юуб гэхэдэ, Гэгээтэ хадаа Монголой арадай революциин түүхэтэй таhаршагүй холбоотой юм.

1920 оной эсэс багта Монголой революциин вождьнор Сүхэ-Баатар, Чойбалсан гэгшэд Гэгээтэ нютагта ерэжэ, 1921 оной хабар болотор шахуу эндэ байрлаhан гэхэ. Энэ хадаа Советскэ Россида Монголой түрүүшын делегациин ерэhэн үетэй тохёолдоно. Тэрэ үедэ Монгол ороню харийн интервентнэр эзэрхэг түримхэйгээр добтолон ороод байhан. Тиихэдэ дотоодынгшье дайсад революционно хүдэлөө эмхидхэлгэдэнь тэдэнэртэ хоро хүнөөл, hаад түбэг ушаруулжа байhаниинь мэдээжэ.

Монголой арадай революциин хүтэлбэрилэгшэд Сүхэ-Баатар, Чойбалсан болон бусад Гэгээтэ нютагта байхадаа өөрынгөө оронтой саг үргэлжэ харилсаа холбоотой байжа, революционно хүдэлөөнэй тэмсэлые эндэhээ холодоо ударидажа байhан гэжэ мэдэгдэнэ. Энээн тухай Монголой вождьнорые хараhан үзэhэн; тэдэнэртэ туhалалсаhан хүнүүд тэрэнэй гэршэ болохо байна.

Мүнөө Гэгээтэ нютагта 85 наhатай Жалсарай Цыбиков, 78 наhатай Жамсан Раднаев, 63 наhатай Еши-Доржи Цыцыков гэгшэд ажаhууна. Эдэнэр Монголой арадай революциин вождьнорой Гэгээтэдэ байхыень хараhан үзэhэн байхаhаа гадна, харин тэдэнэртэ өөhэдөө туhалалсаhан байха юм. Эдэ үбгэдтэй уулзажа, Монголой вождьнорой Гэгээтэдэ байхадаа юу хэжэ, хаагуур ябажа байhыень хуряангыгаар бэшэжэ абагдаба.

Еши-Доржи Цыцыковэй эсэгэ Лубсан (нютагай зоной хэлсэдэгээр Хабчик) гэгшэ Монголой революциин вождьнортой хамагай түрүүндэ танилсажа, тэдэниие эдеэ хоолоор, унаа морёор хангажа байhан байна.

— Намар орой болод гээд байгаа. Монголой тэдэ делегаци Намаг гэжэ газарта ерэжэ, Хүйтэн булагай хажууда майхангаар байгаа hэн. Удаань Гэгээтын дасангай шэрээтындэ байрлаа бэлэй, —гэжэ Е-Д. Цыцыков хөөрэнэ.

Тэрэ үедэ Байгалай үмэнэдэхи газар нютагууд сагаан гвардеецүүд болон харийн интервентнэрhээ hаяхан сүлөөлэгдөөд байhан хүлгөөтэйхэн саг байгаа. Тиимэhээ тэдэнэр эндэ байхадаа Арадай революцида бэлэдхэлые нюусаар ябуулжа байhан. Эндэхи зон тэдэ монголшуудай хэд байhыень, ямар зорилготойгоор ерэhыень мэдэхэгүй байhан. Тэдэнэр хүнүүдтэ ехээр харагдаа, мэдэгдээшьегүй hэн ха.

Хэд, ямар хүнүүд эндэ байгаа hэн хаб гэhэн асуудалда тэдэ үбгэд иимэ харюу үгэнэ: хамта долоон хүн гээшэ hэн ха гээд батсаана. Сүхэ-Баатар, Чойбалсан, Данзан гү, али Сандан сайд, Очир, Пунцэг, Еши-Бал, Бодоо хүү гэжэ монголшууд, Казанцев гэжэ ород, Бадма Васильев (бэшээшэ), Дашабылов гэжэ буряадууд байhан юм гэхэ. Эдэ хүнүүд Эрхүүтэй харилсаа холбоотой байжа, тэндэhээ бэшэг, монгол газетэ абадаг байгаа. Сүхэ-Баатар Чойбалсан хоёр Залтэрын (Желтура) заставида хододоо ошодог байhан. Тиихэдээ hүниин сагта ябадаг байба. Тэндэ ошоходонь Цыцыковтэн тэдэниие улаалдаг hэн ха. Сүхэ-Баатар, Чойбалсан гэгшэдые Зэлтэрэ нэгэтэ бэшэ абаашаhан тухайгаа Еши-Доржи Цыцыков дурдан хөөрэнэ.

— Айлнуудай унтаhан хойно Гэгээтэhээ гараад, Бургалтайда Эрээлжын үбэр гэжэ газарта Бата Айцуевайда хүрөө hэмди. Тэрэ хүн Гэгээтэдэ байhан монголшуудтай танил байhан байшоо. Намайе гэртэ байлгаад, газаа гаража удаахан хөөрэлдөө hэн. Тэндэhээ Залтэрын заставын газаа ошоходомнай хашаагайнь үүдэн сэлеэтэй, солдадууд уггажа оруулаад, мориемнай мулталжа эдеэлүүлээ, уhалаа. Өөhэдөө гэртэ орожо хооллоо бэлэйбди. Тэндэ Сүхэ-Баатар Чойбалсан хоёр заставын начальнигтай хөөрэлдөө hааб даа. Ошоходоо тэдэ хоёр шаргада хоёр мори наараад, өөhэдөө hуугаад ябаа hэн. Өөрөө эмээл морёор хойноhоонь ябаа hэм. Тиигэд hүниндөө бусаhан байгаабди. Хожомынь ошоходомнай hайндэрэй зугаа чаадан боложо байгаа. Хүнүүд баг үмдөөд ябаа бэлэй,—гэжэ тэрэ хэлэнэ. Тухайлбарида 1921 оной шэнэ жэлэй үе байhан болоолтой.

Гурбадахяа хүргэхэдөө хамта hуужа ошоо hэмди гэхэ. Тэрэ ошоходоо тэдэнээ тэндээ үлээгээд, гансаараа бусаа hэм гэжэ хөөрэнэ. Энэ ошолгондоо Сүхэ-Баатар, Чойбалсан гэгшэд Монголоо ороод ерэhэн байгаа ха.

Цыцыковтэн Монголой эдэ революционернүүдые Тангариг тосхонойнгоо Матюшка талында абаашажа банида оруулдаг, тэдэнэйдэ эдихэ хилээмыень барюулуулдаг байгаа hэмди гэхэ.

— Сүхэ-Баатар гээшэ ехэ хүхюун, өнеэдэ зугаатай хүн hэн. Дуу дуулагша, үльгэр хэлэгшэ, шатар наадагша hэн бэлэй гэжэ Еши-Доржи хөөрэнэ. Дасанда байхадаа Зүүн-Гэгээтэ, Цыцыковэйдэ хододоо ошодог байгаа.

Монголоо ороод ерэhэнэйнгээ hүүлээр Сүхэ-Баатар Чойбалсан хоёр Шитинкинэй отрядтай хамта Гэгээтэ ерэhэн байгаа. Сумья бээсэ гэжэ сахар сэрэгэй дарга тэндэ ерэлсэжэ, тэдэнтэй хөөрэлдөө, хамта ошолсоо hэн гэлсэнэ.

Тэрэ үедэ Гэгээтын земскэ управада, ревкомдо хэрэг хүтэлэгшөөр хүдэлжэ байhан Жамсан Раднаев ерэhэн бэшэг, газетэнүүдые тэдэндэ дамжуулжа үгэдэг байгаа. «Нэгэтэ задарhан бэшэг үзэхэдэм, тооhоо ондоо юушье үгы байhан юм» гэжэ нүхэр Раднаев хөөрэнэ.

Нэгэ айлда орон гэhээмнай Гэгээтын үбгэдэй аха заха Цыбиков Жалсарай гэгшэ орон дээрээ забилан hуужа hууба. Тэрэ үбгэн сарюун, ухаа ой hонортой. Үнгэрhэн тэрэ сагые мартаагүй, монголшуудай тогоошон, пеэшэниинь түлижэ, гарыень дулаасуулдаг байхадаа юу хараhан үзэhэнөө, дуулаhанаа мартаагүй, удхалан хөөрэжэ үгөө.

— Монголой революциин хүтэлбэрилэгшэдэй Гэгээтэдэ байхада, ондоо хүнүүдые тэдэнэй байрада оруулдаггүй байгаабди. Хэрбээ хүнэй гэндэжэ орошоо хада дурагүйтэгшэ hэн гэжэ Жалсарай үбгэн хэлэнэ.

Чойбалсан Гэгээтэдэ байхадаа Монгол ороноо хододоо ороод ерэдэг байгаа hэн ха. Тиихэдээ Монголойнгоо хубисхалшадтай уулзажа, хэрэг зорилгоёо хөөрэлдэжэ ерэдэг байгаа бэзэ.

Утын үбэл соо Гэгээтэдэ байхадаа Монголой арадай революциин элэ вождьнор орон дотороо революционно хүдэлөө ударидаха, арад зоноо тус хүдэлөөндэ элсүүлэн эмхидхэхэ талаар бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байhан болоолтой.

— Ажалайнгаа забhарта хүхидэг, зугаалдаг, энеэдэ наада гаргагша hэн. Тиихэдэ Сүхэ-Баатараа жанжан болгохобди гэдэг байhан юм,—гээд Жалсарай Цыбиков хөөрэнэ. Үнэхөөрөө Сүхэ-Баатар хадаа Монголой национальна герой, арадай революциие хүтэлбэрилэгшэ, арадай революционно партиин болон гүрэнэй үндэhэ hуури табигша жанжан болоhониинь мэдээжэ.

Үбэлэй hүүлээр багаар hэн ха. Тэрэ үедэ Монгол орондо революционно хүдэлөөнэй дүлэ бадаргаха саг ойртоод байгаа. Тиигээд хожомынь Монголой Арадай революциин вождьнор Сүхэ-Баатар, Чойбалсан болон бусад Гэгээтэ нютагhаа Шитинкинэй отрядтай хамта зүүн урда зүг барин, Хяагта городые шэглэн мордоhон байна.

Тэндэhээ Троицкосавск (Хяагта) город ерээд байхадаа, Монголой Арадай-революционно партиин 1-дэхи съезд үнгэргэhэн байгаа ха гэжэ тухайлагдана.

Мүнөө Монголой революциин вождьнор Сүхэ-Баатар, Чойбалсан гэгшэдэй байhан гэр Зэдын аймагай түбтэхи Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжада табигданхай. Тэрэ гэртэ «Зэдын үнэн» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэд ээлжээтэ номернуудаа зохёон тунхаглажа байдаг.

Н. ЦЫБЕНОВ.

БОКС

Залуушуул шалгарна

Хоёрдохи үдэр. Энэ үдэр хамтадаа хори найман боксер рингдэ гаража, түгэсхэлэй наадандa хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө хоорондоо тулалдаа. Эндэ Улаан-Үдын боксернууд В. Нимаев, В. Стрельников, А. Егунов, спортын мастер В. Бадмаев, мастерта кандидат Б. Корнюшкин гэгшэд айлшаар ерэhэн боксернуудаа диилэжэ гарана.

Бүхы боксёрнуудай дундаhаа спортын мастернууд Александр Емельянов (Улаан-Үдэ) Илья Бурбонов (Эрхүү) хоёрой дунда эгээл hайхан наадан болоо. Боксын гоё техникэтэй эдэ хоёр гурбан раундын туршада наадажа гарахадаа, алиниинь алин гэшэгүй гэхээр шуран бэрхэнүүд. Наадайнь дүн гаргахада манай Емельянов очкогоороо диилэhэн байшоо. Спортын нүгөөдэ мастер Яков Цуй-ю-сен Благовещенскhээ ерэhэн Шананинтай наадахадаа, тэрэнээ торгоонгүй шүүжэрхинэ. hайн боксер гэлсүүлдэг Юрий Степанов энэ үдэр Владимир Барцевтай (Улаан-Үдэ) рингдэ гараха болобо. Владимир наадaнай эхилэн сасуу нүхэргөө добтолходоо, тэрэнээ нокдаунда hуулгажархёо. Тиигэжэ түрүүшын хоёр раундын туршада яhала олон очконуудтай боложо үрдиhэн байгаа. Зүгөөр Степановынь hүүлшын раундда нюдэ нюургүй гэхээр шангаар добтолжо, бүри олон очкотойшье боложо, нүхэрөө очкогоороо диилэбэ. Мүн Эрхүүгэй түлөөлэгшэ Черемисин Улаан-Үдын Краснопеев хоёрой хоорондо болоhон мүрысөөндэ манай айлшан яhала hайн бэлэдхэлтэй байhаараа шүүжэрхибэ.

hүүлшын үдэр. Түгэсхэлэй наадандa хамтадаа гушаад боксер хабаадалсаа. Хоёр үдэрэй туршада үетэн нүхэдэйнгөө дундаhаа Улаан-Үдын 13, Эрхүүгэй хоёр, Благовещенскын нэгэ боксер шалгаржа, түгэсхэлэй наадандa гараха болоhон.

Эгээл хүнгэн бэетэйшүүл соохоо Анатолий Егунов Юрий Васильев хоёрой хоорондо шанга тулалдаан болоно. Анатолий түрүүшын раундда нокдаунда ороошье hаа, hүүлшынгээ хоёр раундын туршада шадамараар наадажа, нүхэрөө илаа. Хүнгэн бэетэйшүүл—бэе бэеынгээ техникэ hайн мэдэхэ болоhон боксернууд Александр Емельянов Валерий Кондаков хоёр рингдэ гаража ерэнэ. Александр зүүн гартайшье hаа, баhал баруун гараараа hайн добтолго хэдэг. Наадaнай эхилхэтэй зэргэ эдэнэр бэе бэедээ добтололсожо оробо. Түрүүшын раундда Емельянов яhала hайнаар добтолжо гарана. Зүгөөр Валеринь hүүлшын раунд хүрэтэр хүсэ шадалтай байжа, очкогоороо диилэжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүргэбэ.

Айлшаар манайда ерэhэн спортын мастер Геннадий Середкин Улаан-Үдын спортын залуу мастер Яков Цуй-ю-сентэй наадаха болобо. Геннадий Середкин баруун гараараа добтолдог гуримтай. Боксын техникэ hайнтай Яковай урдаhаа ороhон Геннадий тэрэ өөрынгөө дуратаi онцhо нээжэ шадаагүй. Эндэ манай Яков дуран соогоо добтолжо, айлшанаа шүүhэн байна.

Гурбан үдэрэй туршада үнгэрэгдэhэн энэ мүрысөөндэ Улаан-Үдын боксернууд Б. Нимаев, А. Егунов, В. Бадмаев, В. Кондаков, Ю. Степанов, Я. Цуй-ю-сен, В. Турлай, В. Богданов гэгшэд шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнэ. Эрхүүhээ ерэhэн спортын мастер А. Столяровтай (хүндэ шэгнүүртэй) наадаха боксёр үгы байжа, тэрээндэ мүрысөөгүйгөөр түрүү hуури үгтөө.

Чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн боксернуудта «Байгал» журналай бэлэгүүд, республикын спортын бүлгэм болон эмхинүүдэй Союзай Соведэй грамотанууд барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: спортын мастернууд А. Емельянов В. Кондаков хоёр наадажа байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

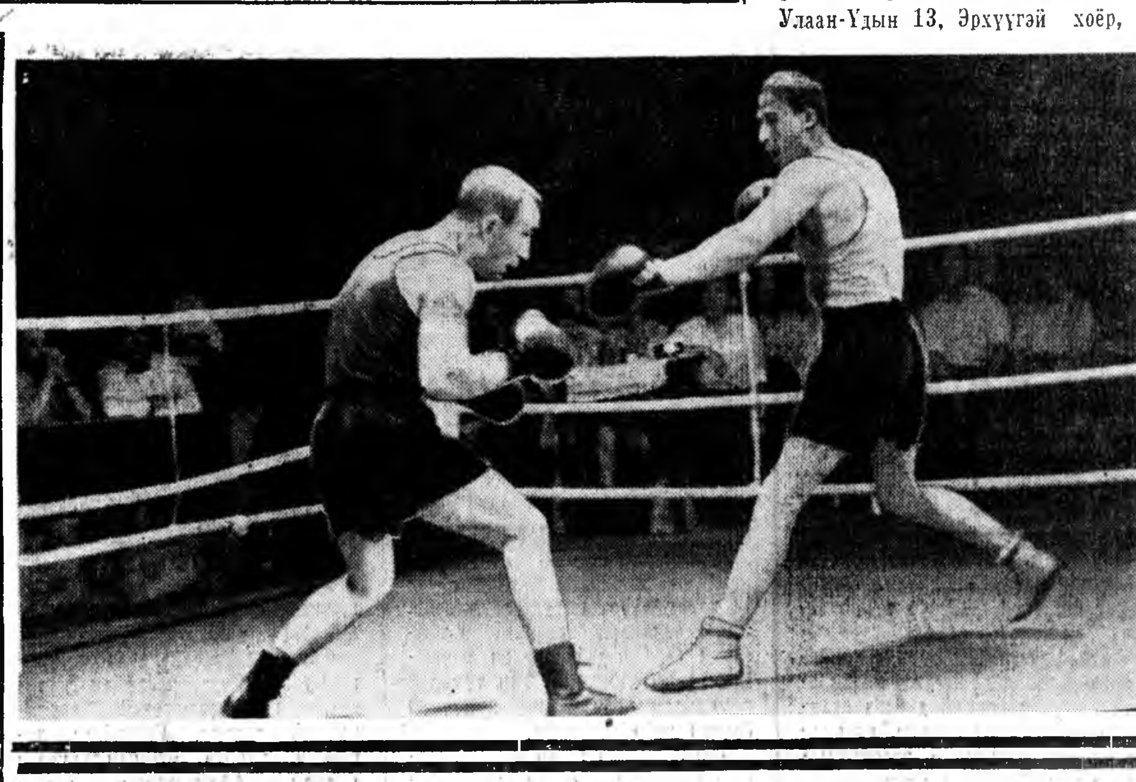

ХИЛЫН СААНАhАА

МНР-тэ болоhон hунгалтын даб дээрэхи дүнгүүд

УЛААН-БААТАР, июниин 27. (ТАСС). Монгол Арадай Республикын Арадай Ехэ Хуралай hунгалтын даб дээрэхи дүнгүүдые Центральна hунгуулиин комисси мүнөөдэр мэдээсээ. Гүс hунгалта июниин 26-най воскресениидэ болоhон байна.

Арадай Ехэ Хуралай hунгалта үнгэргэхын тулада 287 hунгуулиин округ байгуулагдаhан байгаа. Центральна hунгуулиин комиссида оронhон даб дээрэхи мэдээнэй ёhоор списогүүдтэ оруулагдаhан бүхы hунгагшадай 99,99 процентнь hунгалтада хабаадаа. Депутадуудта кандидадуудай түлөө hунгагшадай 99,99 процентнь дуугаа үгөө.

США-гай Компартиин XVIII съезд

НЬЮ-ЙОРК, июниин 27. (ТАСС). США-гай Коммунис партиин XVIII съезд үсэгэлдэр хүдэлмэреэ дүүргээ. Национальна комитедтэ — партиин съезднүүдэй хоорондохи дээдэ органдо—80 хүн hунгагдаа, энэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин, ажалша фермернүүдэй интеллигенциин, негрнүүдэй, залуушуулай болон эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй түлөөлэгшэд болоно.

Партиин национальна түрүүлэгшээр Генри Уинстон, партиин генеральна секретаряар — Гэс Холл hунгагдаа.

Съезд хадаа Гэс Холлой тоосоого элидхэл соо найруулагдаhан партиин политическэ хараа шугамые hайшаагаа, Холбоото Штадуудай Коммунис партиин политика болон тактикые тодорхойлhон хэдэ хэдэн шухала шиидхэбэри баталан абаа.

СЕАТО-гой соведэй сесси нээгдэбэ

ЛОНДОН, июниин 27. (ТАСС). СЕАТО-гой — Зүүн-Урда Азиин эзэрхэг түримхэй бүлэглэлэй соведэй сесси мүнөөдэр Канберрада нээгдээ. Рейтер агентствын корреспондентын Канберрэhээ мэдээсэhэнэй ёhоор, энэ райондо «Коммунис ёhоной ябуулганuудай эдэбхитэй боложо байhанда эсэргүү шэнэ хэмжээнүүдые сесси зүбшэн хэлсэхэ байна.

Вьетнам арадта эсэргүүгээр США-гай хэжэ байhан эзэрхэг түримхэй дайн байлдаанда Америкын, Австралиин болон Шэнэ-Зеландиин сэрэгүүдэй хамааралсалгүе демонстрантнууд буруушааhан байха юм.

Африкын гурбан ороной президентнүүдэй зүблөөн дүүрэбэ

КАМПАЛА, июниин 27. (ТАСС). Зүүн Африкын гурбан ороной хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөндэ Танзаниин болон Кениин президентнүүдтэй хамта хабаадалсаhанайнгаа hүүлээр, Угандын президент Милтон Оборте мүнөөдэр Найробиhоо бусажа ерээ.

США-гай политическэ байдалдахи шухала шата

НЬЮ-ЙОРК, июниин 27. (ТАСС). Партиин XVIII съезд ороной политическэ ажабайдалдахи шухала шата болоно гээд США-гай Коммунис партиин генеральна секретарь Гэс Холл пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. Хүдэлмэришэнэй болон профсоюзна хүдэлөөндэ, гражданска эрхын түлөө хүдэлөөндэ, монополинуудай добтолгодо эсэргүүсэн, ажалшадай шухала аша туhын түлөө тэмсэлдэ Коммунис парти политическэ бүри горитой хүсэн боложол байна гээд тэрэ хэлээ.

Саашадаа hунгалтануудай болоходо американ коммунистнууд өөhэдынгөө кандидадуудые дэбжүүлдэг болохо гээд Гэс Холл заагаа. hунгуулиин тэмсэлэй үедэ Коммунис парти хадаа хатэрмэ баруунай үзэл баримталагшадай диилдэхын тулада оролдолго гаргаха, США-гай зонхилхы этгээдүүдэй эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүү тэмсэлдэ олониитые элсүүлэн эмхидхэхэ. Элитэ политическэ парти байжа ябуулга хэхэ талаар американ коммунистнуудай эрхые американ арад хамгаалха, Маккарэнэй хууляар, юстициин министерствын hанаашалгануудаар тохёолдуулагдадаг аюулые хамажа хаяха гэжэ найдажа байhанаа Гэс Холл, мүн партиин национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстон элирхэйлэн мэдүүлээ. Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дайнда эсэргүүсэн, мүнөө боложо байhан хүдэлөөн шэнги иимэ ехэ хүдэлөөн США-гай бүхы түүхэдэ урда тээнь үшөө үзэгдөөгүй юм гээд журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа Гэс Холл тэмдэглээ.

Одер-Нейс дээгүүр гараhан хилые мэдэрхэ

БОНН, июниин 27. (ТАСС). Одер-Нейс дээгүүр гараhан хилые мэдэрхын түлөө Баруун Германиин «Немец залуу демократуудууд» гэжэ организациин правлени тэмсэнэ. «Немец залуу демократууд» Бад-Годесбергдэ болоhон заседани дээрээ иигэжэ мэдүүлээ. Одер-Нейс дээгүүр гараhан хилые мэдэрхэ гээшэ социалис оронуудтай харилсаагаа hайжаруулха шухалын шухала нүхэсэл болохоhоо гадна, шахардуу шанга байдал hуларуулгада туhалха байна.

Гэмтэ ябуулгануудые болюулха

ХАНОЙ, июниин 27. (ТАСС). Лаосой сүлөөлэгдэhэн районуудые улам шангаар бомбодоходоо, американ империалистнууд лаос арадай дайшалхы дура зоригые нугалжа шадахагүй. Юуб гэхэдэ, лаос арад эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэнэ. Американ империалистнуудта шанга харюу үгэдэг Лаосой хүн зон тэдэнэй шэнэ гэмтэ ябуулгануудhаа уламжалан угаа ехээр зэбүүрхэнэ. ВИА агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, энээн тухай «Голос Патет-Лао» гэжэ радиогой дамжуулга соо хэлэгдэhэн байна. Лаосой сүлөөлэгдэhэн районуудые американ самолёдуудай, тэрэ тоодо «В-52» гэжэ стратегическэ бомбардировщигуудай улам бүри олоор бомбодожо, энэ ороной амгалан hууhан хүн зониие усадхажа байhанда эрид шууд буруушаалга энэ дамжуулга соонь мэдүүлэгдэhэн байха юм.

„Мередидэй аяншалга" дүүрэбэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 27. (ТАСС). Эсэсэйнгээ зорилгодо — Миссисипи штадай ниислэл Джэксон городто үсэгэлдэр хүрэхэдэнь, «Мередидэй аяншалгада» хэдэн мянган американ негрнүүд ниилэн хабаадалсаа. Хорин хоёр үдэрэй урда тээ энэ аяншалгые Джеймс Мередидэй эхилхэдэ, тэрээндэ оройдоол табан хүн хабаададаг байгаа. Мүнөө тэдэнэй тоо—25.000 хүн болоо. Джеймс Мередит, Мартын Лютер Кинг болон гражданска эрхын түлөө хүдэлөөнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд түрүүгэй аяншалгада хабаадагшад городой гол үйлсөөр гаража, национальна гвардиин солдадуудай жаданууудаар хамгаалагдаhан штадай хуули гаргалгын суглаанай байшангай дэргэдэ тогтоо. Аяншалгада хабаадагшадай ехэ митинг эндэ боложо, Джеймс Мередит үгэ хэлээ. Тиихэдээ расова газаашалгые буруушаагаа, гражданска эрхээ хамгаалан тэмсэхыень США-гай бүхы негрнүүдые уряалаа.

«Мередидэй аяншалгада хабаадагшадтай hанал нэгэдэлгын митинг Холбоото Штадуудай ниислэл—Вашингтондо энэ үедэ болоhон байна. Мянга шахуу хүн Сагаан байшангай урда тээхи парк соо митинг эмхидхээ. Гражданска эрхын түлөө хүдэлөөе правительствын дэмжэхэ тухай тэдэнэр эрилтэ хэhэн байна. Энэ үедэ президент Джонсон Сагаан байшан соогоо бии байгаа гээд АП агентство мэдээсэнэ.

Хүдэлмэришэдэй талархал

ЛОНДОН, июниин 27. (ТАСС). 84 ороной 340 профсоюзые нэгэдүүлдэг транспортна хүдэлмэришэдэй уласхоорондын федерациин захиргаанай комитет хадаа Англиин забастовко хэжэ байhан морягуудта материальна туhаламжа үзүүлхыень федерацида ородог бүхы профсоюзуудые уряалаа. Бельгиин, ФРГ-гэй, Швециин, Швейцариин, США-гай болон Англиин профсоюзуудай түлөөлэгшэдhээ бүридэдэг комитет үсэгэлдэр Лондондо болоhон заседани дээрээ иимэ шиидхэбэри баталан абаhан байна. Хэдэн арбаад мянган фунт стерлингын хэмжээнэй туhаламжа Англиин морягуудта үзүүлэгдэжэ болохо байна гээд федерациин секретарь Имхоф мэдүүлээ.

Хүдэлмэришэдэй уласхоорондын hанал нэгэдэлгын энэ ушар забастовкые али бүхы аргаар таhалдуулха гэжэ эрмэлзэжэ байhан Англиин правительствые бэрхэтэй байдалда оруулна. Хүсэ сэхээр хэрэглэхэhээ зүрхэсэhэн Англиин правительство хадаа забастовкые «политическэ шалтагаанаар бүлэг хүнүүд» газаа тээhээ залан шаглуулна гэhэн мэдүүлгэ хэhэн байха юм. Премьер-министр Вильсонэй хэhэн энэ мэдүүлгые Англиин Коммунис партида эсэргүүгээр шаглуулагдэнхэй гэжэ Англиин хэблэл тайлбарилhан байна. Шэнжэлэгшэдэй hанамжын ёhоор, бусад оронуудай профсоюзуудые айлгахын, забастовко хэгшэдтэ тэдэнэй зүгhөө дэмжэлгэ үзүүлгэхэгүйн тулада Вильсон иимэ мэдүүлгэ хэhэн байгаа.

Правительство өөрынгөө зорилгые түйлажа шадаагүй гэжэ транспортна хүдэлмэришэдэй уласхоорондын федерациин шиидхэбэри харуулжа үгэнэ.

„БУРЕВЕСТНИГЭЙХИД" ЭРХИМЛЭЭ

Хүнгэн атлетикээр эхилhэн мүрысөөн хэдэн үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Мүрысөөнэй хоёр үдэрэй дүн хаража үзэхэдэ, алишье командын эрхимлэхэнь мэдэгдэжэгүй байгаа. Тиимэhээ спортсмен бүхэнэй дунда үдэр бүри шанга тулалдаатай мүрысөөн болоhон.

Эрэшүүлэй дунда 100 метрэй зайда болоhон урилдаанда «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Сергей Иванов эрхимлээ. Хоридохи hургуулиин hурагша Сергей энэ зайгаа 10,9 секунда соо гаталhан байна. Республикын мэдээжэ спортсмен Альберт Штессель энэ зайда урилдахадаа бирабагүй. Мүн энэ зайда урилдаhан эхэнэрнүүд соохоо «Спартак» бүлгэмэй Якушина эрхимлэжэ гарана. Иванов, Якушина гэгшэд хоёр зуун метрэй зайда урилдахадаа баhал түрүү hуури эзэлжэ шадаа.

800 метрэй зайда үнгэргэгдэhэн урилдаанда «Ажалай резервын» түлөөлэгшэ Мурзин бултанhаа урид финишэй лентэ таhална. Тиигэжэ энэ нүхэрнай 1955 ондо «Локомотив» бүлгэмэй Георгий Серышевэй тогтооhон рекордые 0,7 секундаар hайжаруулжа шадаа.

«Спартак» бүлгэмэй Бурлаков 5, 10 мянган метрэй зайда урилдахадаа бултанhаа hайн саг харуулhан байна.

Эхэнэрнүүдэй дунда 400, 800 метрэй зайда болоhон урилдаанда «Спартагай» түлөөлэгшэ Грудинина эрхимлэжэ, командадаа шухала очко асарна. Эрэшүүлэй дунда бэрхэшээлнүүдые дабалтатайгаар 200, 110, 400 метрэй зайда үнгэргэгдэhэн урилдаанда Шмелев («Буревестник»), Афонин («Труд»), Туманцев («Буревестник») гэгшэд эрхимлээ.

Мүн үндэрые, утые харайлгаар, диск шэдэлгэ, ядро түлхилгөөр болоhон мүрысөөндэ тиимэшье ехэ амжалта түйлагдаагүй.

Хэдэн үдэрэй туршада болоhон мүрысөөнэй дүн гаргахада, «Буревестник» бүлгэмэйхид бултаниие ахижа, дамжуулгын шанда хүртэбэ. Хоёрдохи hууриие «Ажалай резервын» команда эзэлээ.

Бүхы команданууд соохоо «Урожай» бүлгэмэй спортсменүүд бираагүй.

Н. ИВАНОВ.

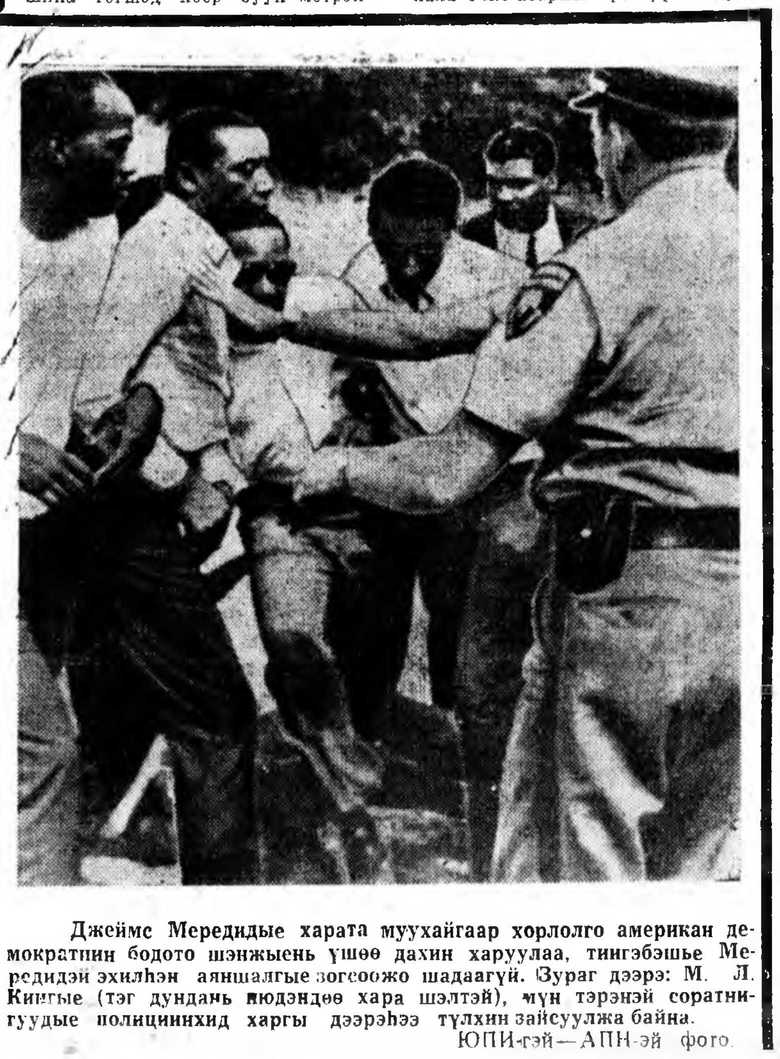

Джеймс Мередидые харата муухайгаар хорлолго американ демократиин бодото шэнжыень үшөө дахин харуулаа, тиигэбэшье Мередидэй эхилhэн аяншалгые зогсоожо шадаагүй. Зураг дээрэ: М. Л. Кингые (тэг дундань нюдэндөө хара шэлтэй), мүн тэрэнэй соратнигуудые полициинхид харгы дээрэhээ түлхин зайсуулжа байна.

ЮПИ-гэй—АПН-эй фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Хажууршад, бэлэн байгты!» гэhэн түрүү бэшэг. Арадай хинагшад тухай материал. «Гангатын үглөөгүүр, мэндэ амар!» гэhэн И. Еремеевэй корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Партийна hуралсалай жэлэй дүнгүүд» гэhэн рубрика доро «Хайшан гээд хүнүүдые hонирхуулхаб?» гэhэн К. Тангановагай корреспонденци. «Экономическа хүдэлмэриие мүнөөдэрэй эрилтэдэ хүргэхэ» гэhэн А. Автушенкын статья. АПН-эй материал.

Гурбадахи хуудаhанда: хилын саанаhаа мэдээсэл. АПН-эй материал.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: журналист В. Харахиновай замай тэмдэглэлhээ. Спортын hонин.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун тээhээ hулахханаар hалхилха. Үдэртөө 21—26 градус халуун, Байгал шадар болон хойто аймагуудта 16—21. Улаан-Үдэдэ hүниндөө 4—6, үдэртөө 23—25 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ФУТБОЛ

ГЭНТЭ УРАГШАА ДАБШАБА

РСФСР-эй зургаадахи зонодо наадажа ябаhан «Б» классай футболистнууд ээлжээтэ уулзалгануудаа үнгэргэбэ. Мүрысөөе толгойлжо ябаhан Красноярскын «Локомотив» арба нэгэдэхи уулзалгаяа Ангарскын «Старт» командатай үнгэргөө. Түрүү hуури булялдажа ябаhан эдэ хоёрнай уулзалгаяа 1:0 тоотойгоор түгэсхэбэ. Эндэ «Локомотив» бүлгэмэйхид шүүжэ, дүн хамтадань 17 очкотой, түрүү hууридаа үлэбэ. Хоёрдохи hууриие манай «Сэлэнгэ» команда эзэлнэ. Мүнөө эдэнэрнай 16 очкотой. Бийск городой футболистнуудтай 12-дохи наадаяа үнгэргэhэн «Сэлэнгэ» командынхид эдэнэрээ 1:0 тоотойгоор шүүhэн байгаа. Арба нэгэн уулзалгаhаа 14 очкотой болоhон Новокузнецкын «Металлург» гурбадахи hуури эзэлнэ. Эдэнэр Шэтын «Забайкалец» командада айлшалхадаа, наадаяа 1:1 тоотойгоор түгэсхэhэн байна. Арбан уулзалга үнгэргэhэн Ангарскын «Старт» 13 очкотой, дүрбэдэхи hууридa гараба.

Арбадахи уулзалгаяа өөрынгөө талмай дээрэ Киселевскын «Труд» командатай үнгэргэhэн Владивостогой «Океан» эдэнэрээ аяар 5:0 тоотойгоор шүүжэрхёо. Тиигэжэ дүн хамтадань 12 очкотой болоhон «Океан» команда гэнтэ урагшаа дабшажа, табадахи hууридa гарашаба. Тус тустаа 11—11 очкотой болоhон Прокопьевскын «Шахтер», «Павлодарай «Иртыш» команданууд 6—7-дохи hуури эзэлнэ. Рубцовскын «Торпедо», Шэтын «Забайкалец» команданууд аб адлихан 10-аад очкотой болонхой, найма, юhэдэхи hууридa гараба. Юhэ-юhэн очкотой болоод ябаhан Семипалатинскын «Цементник», Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард» команданууд удаадахи hуури эзэлнэ. Дурсагдаhан хоёр командын футболистнууд хоорондоо наадахадаа, «Авангардынхидынь» 1:0 тоотойгоор шүүжэ, эдэнэрээ хүсэhэн байна. Находкын «Рыбак» мүнөөдөө найман очкотой боложо, арбан гурбадахи hууридa гараба. Эдэнэр өөhэдынгөө талмай дээрэ Павлодарай «Иртыш» командые 2:1 тоотойгоор шүүжэ гараhан. Благовещенскын «Амур» Прокопьевскын «Шахтерто» 0:1 тоотойгоор шүүгдэжэ, бүри хойшоо түригдэшэбэ. «Прогресс», «Труд» командын футболистнууд hүүлшын хоёр hуури эзэлнэ. Эдэнэр мүнөөдөө 5—4 очкотой болоод ябана.

Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд ээлжээтэ наадаяа үсэгэлдэр өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэбэ. Айлшаар ерэhэн «Металлург» командатай ямараар наадаа хаб гэhэн мэдээсэл үглөөдэрэймнай номерто уншаарайгты.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Н04499. Зак. № 504.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1966 оной июниин 29.